

HVAD ER: Harlang stævner staten igen

Jyllands-Posten | 31.12.2012 | Side 2 | 628 ord | Artikel-id: e396769a | Original artikel

MENINGEN? Det vakte en del opmærksomhed, da advokat Christian Harlang på vegne af 11 irakere lagde sag an mod den danske stat. Nu stævner Christian Harlang igen den danske stat på vegne af 12 andre irakere, der mener, at de blev udsat for mishandling under en dansk-britisk-irakisk aktion i 2004.

af MIKKEL FYHN CHRISTENSEN

I 2011 lagde Christian Harlang sag an mod den danske stat på vegne af 11 irakere.

Ifølge advokaten blev de mishandlet af irakisk politi under en aktion 2004, mens danske soldater så til. I oktober fremlagde Christian Harlang et vidneudsagn fra efterretningsofficer Anders Kærgaard og en video, der viste en del af aktionen. Det var dog ikke Christian Harlangs klienter, man så på videoen, men en anden gruppe irakere, som nu også bliver repræsenteret af Christian Harlang.

? Du har endnu en gang fundet nogle irakere, som føler sig dårligt behandlet under krigen i Irak, og du lægger endnu en gang sag an mod den danske stat. Hvorfor det? »Irakerne har kontaktet mig, så jeg har ikke fundet dem.

Der skete det, at denne video fra Operation Green Desert, som det handler om, nåede ud i verden, og mine første 11 klienter har vist videoen til de 12, som nu stævner staten. Jeg lægger sag an, fordi der er foregået et overgreb på civile personer, som gerne vil have retfærdighed.

Mit formål er to ting. Vi vil gerne have en konkret erstatning, og det andet er, at der er en principiel ting i det. Danmark er gået ind på den ene side i et sekterisk opgør. Mit motiv er også at sørge for, at det ikke gentager sig. Man har her delagtiggjort sig i en sekterisk forbrydelse, hvor shiaer giver sig til at forfølge sunnimindretallet.

«? Hvad klager irakerne præcis over? »De klager over, at de er blevet mishandlet i forbindelse med deres tilfangetagelse.

De er blevet overgivet af danske styrker i hænderne på en shiamuslimsk milits, som man på det tidspunkt vidste ville torturere dem, men det er kun toppen af isbjerget, for de er efterfølgende blevet tortureret i ugevis.«? De blev mishandlet af irakere i en operation med danske og britiske soldater. På videoen får man det indtryk, at briterne bestemmer. En britisk soldat siger »pas på med det kamera« til en dansk soldat. Hvorfor fører du ikke sag mod Irak eller Storbritannien? »Det er den danske stat, der har ansvaret, for det er en dansk ledet aktion. Denne aktion ville ikke have fundet sted, hvis ikke oberst Dalby havde sagt god for den. Så intet af dette ville være sket, hvis ikke de danske styrker havde været der og med hele deres militære udstyr havde ledt aktionen. Det fremgår af bilag fra Hærens Operative Kommando.«? Du kræver en erstatning på 50.001 kr. til hver af de 12 irakere. Hvordan nåede du frem til det tal? »Det er det beløb, der skal til, for at vi kan sikre, at der er ankeadgang til Højesteret.

Vi har begæret sagerne over-flyttet fra byretten til Østre Landsret, som første instans, og bliver Højesteret automatisk anden instans, som man anker til, så det har sine tekniske årsager. Disse

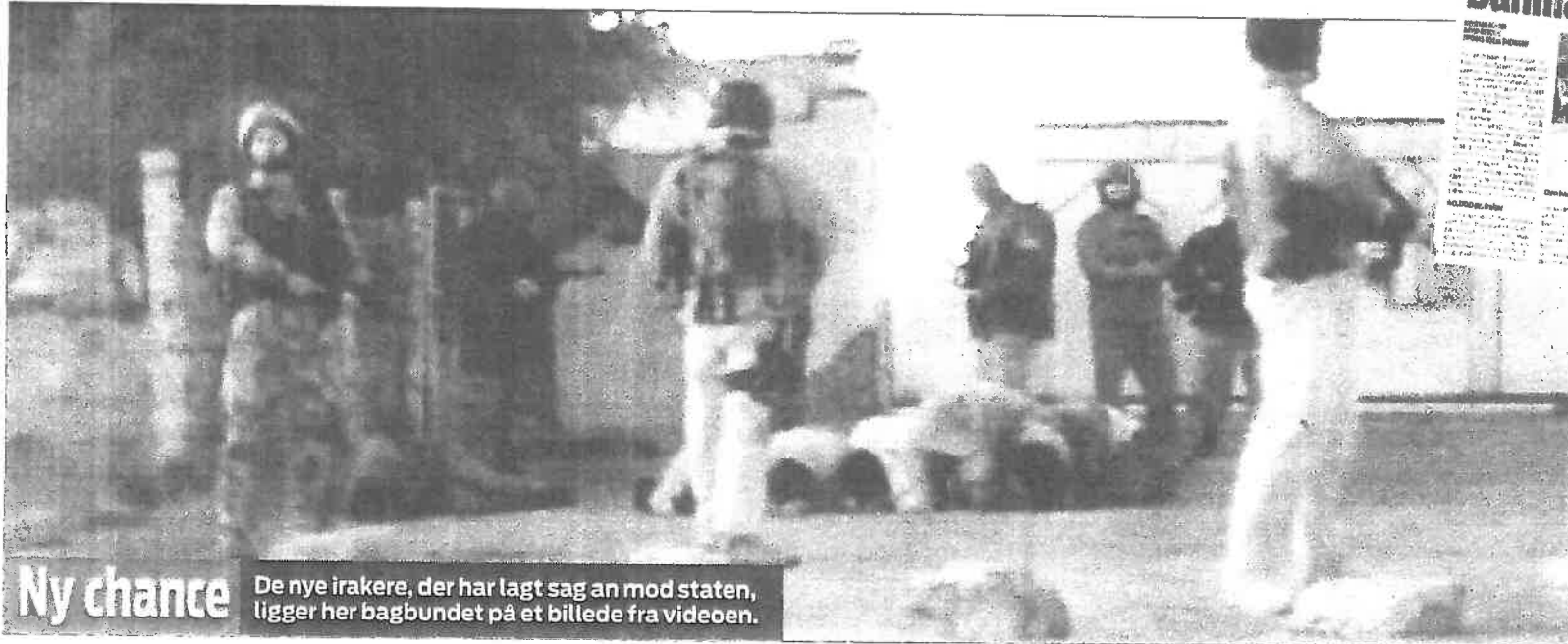
mennesker er fattige, og derfor sætter man erstatningsbeløbet så lavt som muligt for at undgå retsafgift. Hvad skal det koste at blive anbragt to uger under tortur, hængt op i armene, få tæsk og elektriske stød? Det har vi ikke praksis for at taksere i Danmark, men det skal i hvert fald koste 50.001 kr.«? Du har gjort en stor indsats for at informere pressen.

Skal det juridiske system ikke være ligeglad med avisartikler og tv-indslag? »Jeg kan fortælle, at Anders Kærgaard har ventet otte år på at træde frem, og han udtalte den dag, at grunden til, at han trådte frem, var, at sagen var kommet frem i offentligheden, så derfor hjælper det på at få sagen ordentligt belyst, at den kommer frem i offentligheden.

Det samme kan man sige om tidligere ambassadør i Irak Christian Oldenburg, som stod frem og fortalte, at danske soldater blev brugt i en sekterisk konflikt, efter at videoen blev offentliggjort.«.

mifc@jp.dk

GREEN DESERT

Ny chance De nye irakere, der har lagt sag an mod staten, ligger her bagbundet på et billede fra videoen.

12 voldsofre stævner staten

De irakiske mænd er med på omstridt video og øjner mulighed for fri proces

THOMAS GÖSTA SVENSSON
DAVID REBOUH
KRISTIAN KORNO

Skandalen om den danske deltagelse i operation Green Desert under i Irak i 2004 fortæller.

I går indgav advokat Christian Harlang en stævning mod staten på vegne af 12 irakere, der alle optræder i den meget omtalte video fra operationen, hvor man ser danske soldater se passivt

til, mens civile irakere bliver udsat for slag og spark fra irakiske sikkerhedsstyrker.

I forvejen repræsenterer Christian Harlang 11 andre irakere, der angiveligt også blev udsat for mishandling under den omstridte militæroperation Green Desert.

De har dog i modsætning til de 12 andre irakere ikke nogen billedokumentation, så derfor kan de nye vidner være et stort gennembrud i sagen.

Og det kan samtidig være

en potentiel bombe under staten og forsvaret, der i årevis har benægtet, at der havde fundet vold sted under operationen, og at der blev optaget en video.

– Der er overhovedet ingen tvivl om, at disse 12 irakere også er dem, der optræder på filmen, siger Christian Harlang, der netop er hjemvendt efter at have besøgt de nye voldsofre i Jordan

– For dem er det vigtigt at få retfærdighed. Selve er-

statningen spiller ikke en stor rolle. De lever stadig med dybe traumer efter det, der skete under Green Desert, hvor de blev udsat for overgreb og efterfølgende var igennem flere dage med tortur, siger han.

Undersøger fri proces

Tidligere på måneden fik de første 11 irakiske torturofre fra Green Desert et nej til fri proces i deres retssag mod den danske stat, men Chri-

stian Harlang vil, efter at de nye vidner er stået frem, forsøge igen.

– Det styrker jo sagen yderligere det her – både i omfang og i tyngde. Derfor vil vi i januar fremsende en samlet genoptagelsesbegøring.

– Og jeg kan ikke forstille mig andet, end at man nu er nødt til at give fri proces. Der er tale om 23 personer med individuelle sager, siger han.

tgs@eb.dk
rebouh@eb.dk; kkr@eb.dk

TORTUR-OPPE Danmark bryder folkeretten

En dansk soldat er blevet anklaget for at have tortureret en irakisk fange. Det er den første gang, at en dansk soldat er anklaget for at have overtrådt folkeretten. Det er en alvorlig sag, og den danske regering har været tvunget til at tage sig af sagen. Det er en alvorlig sag, og den danske regering har været tvunget til at tage sig af sagen.

Ekstra Bladet 13. december.

GREEN DESERT

■ Ekstra Bladet kunne torsdag 18. oktober afsløre en hidtil hemmeligholdt video, som dokumenterer, at danske soldater overværede overgreb mod civile fanger uden at gribe ind 25. november 2004 i Irak.

■ Påstandene om overgreb har floreret i alle otte år siden operationen, men forsvaret har hver gang hårdnakket afvist at kende noget til det. Forsvaret har også nægtet, at der blev optaget film under operationen. Men man har erkendt det, siden Ekstra Bladet kunne bevise det 18. oktober.

■ Under Green Desert blev 36 fanger taget. I alt 23 irakere har nu via deres advokat Christian Harlang stævnet Forsvarsministeriet med påstand om, at de i strid med blandt andet FN's torturkonvention blev mishandlet efter at være blevet taget som krigsfanger af danske tropper.

■ Auditørkorpset og Forsvarskommandoen undersøger i øjeblikket sagen. Ligesom den kommer til at indgå i Irak-kommissionen.

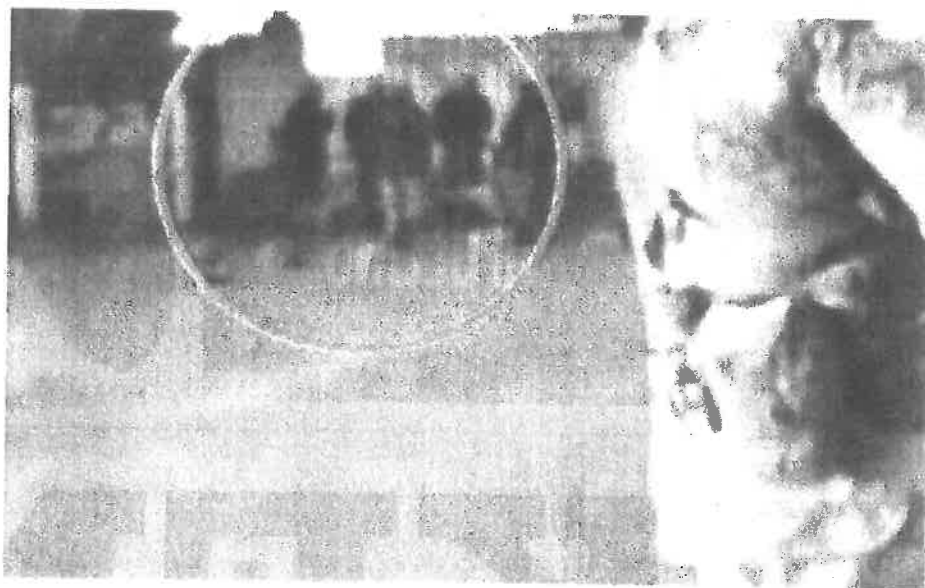

Foto fra forsverets egne videooptagelser af anholdelser undt: Operation Green Desert

Flere irakere vil have erstatning for tortur

DANMARK. Yderligere 12 irakere vil nu have mindst 50.000 kroner hver i erstatning af Forsvarsministeriet for danske soldaters behandling af dem under en stor militæroperation i det sydlige Irak for otte år siden. Advokat Christian Harlang repræsenterer de 12 irakere og afleverede i går på deres vegne en stævning mod staten. Harlang repræsenterer også 11 irakere, der tidligere har stævnet Forsvarsministeriet i samme sag.

25. november 2004 tidligt om morgenen gennemførte 500 danske soldater sammen med britiske soldater og irakiske sikkerhedssoldater - i alt 1.000 mand - Operation Green Desert. Operationen foregik under dansk ledelse, og i alt 36 civile irakere blev anholdt fire steder i den lille by Az-Zubayr syd for Basra.

De 11, der har anlagt sag tidligere, blev anholdt uden for en moske og beskylder danske soldater for hårdhændet og nedværdigende behandling under anholdelsen, som også irakiske soldater medvirkede til. De 11 anklager også danske soldater for at medvirke til hårdhændet forhør og især for at udlevere dem til irakisk politi, som torturerede dem, inden de senere blev løsladt uden sigtelse.

Retsmedicinske undersøgelser i 2011 af de 11 irakere viser tegn på følger af tortur.

De 12, der nu stævner staten, blev tilbageholdt et andet sted i byen, og den aktion er dokumenteret på en video, der dukkede op i oktober i år. En dansk efterretningsofficer fra Operation Green Desert havde i de otte år gemt videoen, men afleverede den til Harlang i ef-

teråret.

På videoen, som er optaget af danske soldater, ser man andre danske soldater passivt overvære, at irakiske militærfolk sparker deres landsmænd, som er blevet anholdt af danske og irakiske soldater i moskeen under morgenbønnen. Også de 12 beretter om danske soldaters hårdhændede behandling under transport og forhør, og at de derefter gennem et par uger blev tortureret af deres egne.

Forsvaret har tidligere afvist irakernes beskyldninger og nægtet, at der fandtes filmoptagelser fra aktionen. Men efter fremkomsten af videoen er både forsvarlets ledelse og auditørerne i gang med at undersøge, hvad der egentlig foregik under Green Desert, og om der findes flere optagelser. bo.maltesen@pol.dk

Irakiske torturofre har ret til at få retshjælp

RETTIGHEDER

TUE MAGNUSSEN,
AKADEMISK SPECIALKONSULENT,
ATSF FONDEN

PA 26.12.12

TORTUR FIK ikke megen opmærksomhed på FN's menneskerettighedsdag forleden. Ud over at drage til Oslo for at deltage i Nobels fest for den omdiskuterede tildeling af fredsprisen til EU var både stats- og udenrigsministeren samt det øvrige officielle Danmark rungende tavst.

Datoen er nok en tilfældighed, men alligevel er det værd at bemærke, at herhjemme markerede Procesbevillingsnævnet dagen - 10. december - til at give afslag på fri proces for de torturramte irakere. Afslaget er uden egentlig begrundelse. Blot synes det i Procesbevillings-

nævnets afgørelse, »at betingelserne for på det foreliggende grundlag at meddele fri proces ikke er opfyldt. Nævnet ændrer derfor ikke Civilstyrelsens afgørelse«.

På vegne af Forsvarsministeriet har Kammeradvokaten stillet krav om sikkerhedsstillelse på 40.000 kroner pr. iraker til dækning af sagens omkostninger.

NÅR AFSLAGET omtaler »det foreliggende grundlag«, er man overladt til gætte. Refererer det mon til de stadig flere beviser, som advokat Christian Harlang har fremlagt for Danmarks ansvar og medansvar for den dokumenterede og - mildt sagt - hårdhændede pågribelse og efterfølgende overgivelse af en gruppe irakiske mænd til de berygtede torturfængsler i det krigshærgede land?

Kravet om sikkerhedsstillelse på i alt knap en halv million danske kroner fra-

Det er i strid med folkeretten, når Procesbevillingsnævnet og Civilstyrelsen har givet irakerne afslag på fri proces

røver reelt irakerne retten til oprejsning og erstatning. For mindre økonomisk bemidlede irakere vil 40.000 kroner i sikkerhedsstillelse klart udgøre en ulovlig hindring.

DET ER I strid med folkeretten, når Procesbevillingsnævnet og Civilstyrelsen har givet irakerne afslag på fri proces til at føre sag mod den danske stat om erstatning for udlevering til tortur i Irak. Staten må - ifølge bl.a. FN's konvention mod tortur - ikke hindre ofres adgang til erstatning i sager om tortur. Danmark har konventionsmæssigt forpligtet sig til at yde den nødvendige retshjælp til ofre for tortur, som ikke har de tilstrækkelige midler til at rejse en sag om erstatning. Procesbevillingsnævnets afslag på fri proces er derfor i klar modstrid med folkeretten. Retten til at få oprejsning for tor-

tur er ikke alene fastslået i FN's antitorturkonvention. Siden læge Inge Genefke for tredive år siden startede rehabiliteringsarbejdet for torturofre gennem det danske antitorturcenter, RCT, og siden hen internationalt gennem IRCT, blev arbejdet mod tortur gjort til en dansk mærkesag. Det forpligter, om ikke juridisk, så politisk-etisk.

POLITIKERNES TAVSHED i sagen om oprejsning til de irakiske torturofre gør tavsheden om menneskerettigheder yderligere rungende. Efter Procesbevillingsnævnets afgørelse bør tavsheden snarest brydes. Danske menneskerettighedsorganisationer bør samlet opfordre til, at regering og politikere sikrer, at Danmark lever op til sine konventionsmæssige forpligtelser og ikke lader hånt om torturofrene.

GREEN DESERT

TORTUR-OFRE

Danmark bryder folkeretten

Ekstra Bladet kunne torsdag den 18. oktober afsløre en hidtil hemmeligholdt video, som dokumenterede, at danske soldater overværede overgreb mod civile fanger uden at gribe ind den 25. november 2004 i Irak.

Påstandene om overgreb har floreret i alle otte år siden operationen, men Forsvaret har hver gang hårdnakket afvist at kende noget til det.

Forsvaret har også nægtet, at der blev optaget film under operationen. Men har erkendt det, siden Ekstra Bladet kunne bevise det den 18. oktober.

Under 'Green Desert' blev 36 fanger taget. 11 har via deres advokat, Christian Harlang, stævnet Forsvarsministeriet med påstand om, at de i strid med blandt andet FN's torturkonvention blev mishandlet efter at være blevet taget som krigsfanger af danske tropper.

Irakernes advokat, Christian Harlang, har kontakt til yderligere 12 irakere, der muligvis blev mishandlet under militæroperationen.

KRISTIAN KORNO
DAVID REBOUH
THOMAS GÖSTA SVENSSON

11 irakiske torturofre fra Operation Green Desert har fået nej til fri proces i deres retssag mod den danske stat. Det er i strid med folkeretten, mener Dignity - Dansk Institut Mod Tortur. De 11 irakere har lagt sag an mod Forsvarsministeriet, fordi de blev taget til fange under den danskstøttede militæroperation Green Desert i Irak i 2004 og efterfølgende udsat for tortur i irakisk varetægt. Irakerne har umuligt råd til at føre en retssag i Danmark, og det mener Dignity er et brud på folkeretten i den meget principielle sag.

40.000 pr. iraker

I sagen mod den danske stat har Kammeradvokaten på vegne af Forsvarsministeriet stillet krav om sikkerhedsstillelse på 40.000 pr. iraker til dækning af sagens

Den hemmelige video, som Ekstra Bladet afslørede.

omkostninger. Folkeretten er klar på dette punkt. Staten må ikke opstille forhindringer for ofres adgang til erstatning i sager om tortur. Kravet om sikkerhedsstillelse frarøver dem nemlig reelt retten til oprejsning og gør

kun oprejsning til en mulighed for mennesker med penge, fortæller pressechef Anders Bernhoff.

Ekstra Bladet kunne 18. oktober afsløre en optagelse, hvor danske soldater passivt så til, at civile irakere blev

udsat for slag og spark fra irakiske sikkerhedsstyrker. Forsvaret havde ellers i årevis benægtet, at der havde fundet vold sted under operationen, eller at der var optaget video overhovedet. Siden har en strøm af soldater,

officerer og senest en tidligere ambassadør stået frem og fortalt om overgreb i Irak i perioden.

Nye vidner

Og netop nye vidner er det halmstrå, som irakernes advokat Christian Harlang klamrer sig til i håbet om at få genoptaget spørgsmålet om fri proces til at føre den principielle sag.

- Vi kan ikke fortsætte sagen uden fri proces. Men jeg tror og håber på, at vi kan få genoptaget spørgsmålet. Der vil komme flere vidner frem i sagen, og det vil give den endnu mere tyngde, end den har i forvejen, siger advokat Christian Harlang.

Kammeradvokaten vendte i går ikke tilbage med en kommentar til den nye udvikling i sagen og anklagerne fra Dignity.

kkrr@eb.dk;
dr@eb.dk;
tgs@eb.dk

12 fanger fra Operation Green Desert er nu fundet. Advokat Christian Harlang rejser om kort tid til Mellemøsten for at mødes med dem. FOTO: EKSTRA BLADET

Voldsofre fra Irak-video er fundet

En række civile ofre fra den skandaleombruste voldsvideo fra Irak er nu fundet. Flere af mændene blev under Operation Green Desert i 2004 lagt på jorden og tæsket af lokale sikkerhedsstyrker, mens danske soldater så passivt til og optog episoden på video.

Siden Ekstra Bladet offentliggjorde optagelsen 18. oktober, har det store spørgsmål været, hvad der er blevet af de mishandlede fanger.

Advokat Christian Harlang fortæller, at han har kontakt til 12 personer fra den omdiskuterede episode:

– Ja, det er rigtigt. Og jeg forbereder nu en rejse, så jeg kan mødes med de her personer og få fastslået, om det er dem på filmen. Alt tyder på, at det er dem, og jeg er kommet i besiddelse af et nyt vidneudsagn fra en tolk, som bekræfter deres forklaringer, siger han.

Dansk ansvar

Advokaten forklarer, at han også har fået udarbejdet en forstørret udgave af videooptagelsen, som vil blive gen-

nemgået i detaljer med irakerne.

Christian Harlang repræsenterer i forvejen 11 irakere, der angiveligt også blev udsat for mishandling under Green Desert.

Retsmedicinske undersøgelser bekræfter, at de 11 irakere under deres efterfølgende fangenskab blev udsat for grov tortur, og de har derfor lagt sag an mod den danske stat. Det var nemlig danske soldater, der havde ansvaret for sikkerheden under operationen.

Gennembrud i retssag

De 11 irakere, der allerede indgår i retssagen, har dog ikke dokumentation for deres påstande i form af videooptagelser, så derfor kan lokaliseringen af fangerne fra den omstridte film være et gennembrud i sagen.

Christian Harlang skal op til jul mødes med fangerne på videoen et sted i Mellemøsten, hvor han også skal tale med øvrige vidner. Advokaten insisterer på, at de 12 irakere på filmen indtil videre forbliver anonyme.

DANSK INSTITUT MOD TORTUR:

Meget principiel sag

Det skal opklares, hvad der skete under Green Desert, mener Dignity, Dansk Institut Mod Tortur, der støtter med penge og ekspertise.

– Det er en meget principiel sag. Hvis danske soldater har overladt civile irakere til tortur, er det en sag, som rammer ind i vores grundpræmis. At forebygge tortur gennem oplysning og afdækning, siger direktør Karin Verland.

Dignity er med til at betale for, at de 12 irakere kommer fra byen Al Zubair i Irak til Amman i Jordan, hvor en af instituttets partnere skal lave en psykologisk forundersøgelse af dem.

– Med det, vi har hørt, er det sandsynligt, at der er noget om snakken. Derfor sætter vi nu en professionel til at finde ud af, hvad de her mennesker har været udsat for, siger direktøren.

Ambassadører: Vi advarede om tortur

BOMBE UNDER FORSVARET:

På trods af advarsler om mishandling overlod danske soldater fanger til irakisk torturpoliti

THOMAS GÖSTA SVENSSON
DAVID REBOUH
KRISTIAN KORNO

To tidligere danske ambassadører i Irak advarede gentagne gange i 2005 og 2006 om, at irakisk politi stod bag mishandling og ydmygelser af fanger.

Alligevel overlod danske soldater i den periode flere gange fanger til de irakiske myndigheder, hvilket strider i mod FN's torturkonvention om, at tilbageholdte ikke må overdrages til myndigheder, som kan tænkes at ville bruge tortur mod dem.

De nye oplysninger kan samtidig være en bombe under forsvaret og tidligere forsvarsminister Søren Gade, der i 2007 udtalte, at der ikke var *'kendskab til mishandling eller tortur af personer tilbageholdt og overgivet af danske styrker'*.

Christian Oldenburg, der var dansk ambassadør i Irak fra 1. juli 2005 til august 2006, forklarer, at det var alment kendt nede i Irak, at fanger blev mishandlet:

- Da jeg var i Irak, var det den almindelige opfattelse dér, at både de amerikanske og de irakiske fængsler var forfærdelige, og at tæsk, mishandling, ydmygelser og måske endda tortur kunne forekomme regelmæssigt, siger han.

Meldt til ministeriet

Og oplysninger om mishandling meldte Christian Oldenburg flere gange videre i systemet:

- Jeg har indberettet om den slags sager, når det faldt for. Getterman (*Oldenburgs forgænger, red.*) og jeg indberettede det til Udenrigsministeriet, hvor det er kommet ind på kontorchefniveau.

- Hvad der så efterfølgende er sket i ministeriet, kan jeg jo ikke vide, siger han.

Ekstra Bladet har været i kontakt med Torben Gettermann, der var ambassadør i 2004 og 2005, og han bekræfter, at han i 2005 advarede om fangemishandling til Udenrigsministeriet.

Enhedslistens forsvarsordfører Nikolaj Villumsen, mener ambassadørernes nye oplysninger, kan være en rygende pistol, der belaster forsvaret og de daværende forsvars- og udenrigsministerier.

- Det er jo forbudt i henhold til konventionerne at udlevere fange, hvis der er en mistanke om, at de kan lide overlast. Og når to ambas-

sadører melder hjem med advarsler om mishandling, så burde alle alarmklokker ringe.

- Derfor er det et kæmpe problem, når danske styrker i den periode ikke stopper med udlevering af fanger til irakere, siger han.

I dag, tirsdag, er forsvarsminister Nick Hækkerup (S), kaldt i samråd i Folketingets forsvarsudvalg i sagen omkring operation Green Desert 25. november 2004.

Konfronterer minister

Her deltog danske soldater i en militæroperation, hvor 36 fanger blev overladt til de irakiske myndigheder og efterfølgende tortureret.

Nikolaj Villumsen vil på samrådet konfrontere ministeren med de nye oplysninger.

- Spørgsmålet er jo, hvornår informationer om fangemishandling første gang kommer op i systemet. Vi må derfor have svar på om, man også inden operation Green Desert havde viden om det, siger han.

tgs@eb.dk;
dr@eb.dk; kkr@eb.dk

Fangesagen var religiøs konflikt

65

Den omstridte Operation Green Desert i november 2004, hvor civile irakere blev tortureret, var reelt en religiøst motiveret konflikt.

Det mener Christian Oldenburg, der var ambassadør i Irak 2005-2006.

Forsvaret har ellers påstået, at man deltog i operationen, fordi der var mistanke om, at området husede 'våben og sprængstoffer til brug mod de irakiske sikkerhedsstyrker og de multinationale styrker i området'.

Under aktionen tog de irakiske sikkerhedsstyrker, der består af shiamuslimer, 36 fanger.

De var alle sunnimuslimer, og flere af dem fik tæsk under anholdelsen og blev efterfølgende sendt videre til torturfængsler.

- Jeg har en meget stor mistanke om, at de blev arresteret på grund af deres tro og ikke, fordi de planlagde aktioner mod koalitionsstyrkerne.

- Det ligner et religiøst

overgreb, og de danske styrker blev taget ved næsen ved at deltage i en sådan operation, siger Christian Oldenburg.

Det kom i går frem, at den tidligere ambassadørs udsagn vil blive brugt i den retssag, som 11 irakere har anlagt mod den danske stat for at være medskyldige i tortur.

De irakere, der blev tilbageholdt under Green Desert, er aldrig efterfølgende blevet sigtet for noget.

personer har de danske styrker som minimum overladt til de irakiske myndigheder i 2004 og 2005. Der fremgår af fortrolige militære papirer, der kom frem i forbindelse med Wikileaks-sagen.

Tidligere ambassadør i Irak, Christian Oldenburg, advarede flere gange Udenrigsministeriet om, at de irakiske myndigheder mishandlede fanger. Alligevel fortsatte danske styrker med overlade fanger til irakerne.

FOTO: LINDA JOHANSEN

Snydt

De danske styrker blev taget ved næsen ved at deltage i en operation Green Desert*, FOTO: EKSTRA BLADET

ALTINGET.DK
MEST OM POLITIK

Irak-ambassadør: Danmark blev taget ved næsen

Af Anders Jerking | 19. november 2012 kl. 6:00

INTERVIEW: Danmark blev brugt i en intern religiøs konflikt under Operation Green Desert i 2004, hvor 11 irakere blev taget til fange. Det mener den tidligere danske ambassadør i Irak, Christian Oldenburg.

PRINT

Flere

Den tidligere danske ambassadør i Irak, Christian Oldenburg, blander sig nu i den sag, hvor 11 irakere har lagt sag an mod den danske stat. Ambassadøren mener, at de danske styrker er blevet taget ved næsen og brugt i en intern religiøs konflikt.

Sagen drejer sig om Operation Green Desert 25. november 2004, som foregik syd for Basra i Irak. Her medvirkede omkring 1.000 danske, britiske og irakiske soldater i en aktion, hvis formål var at finde våben og sprængstoffer.

Det var de danske styrker, der havde ansvaret for sikkerheden i området. Under aktionen blev 36 civile irakere taget til fange. 11 af dem har senere lagt sag an mod Forsvarsministeriet, fordi de mener, at Danmark har et medansvar for, at de blev udleveret til irakiske soldater og udsat for krænkende optræden og tortur.

De 11 irakere er alle sammen sunni-muslimere, mens de irakiske sikkerhedsstyrker, der deltog i aktionen, ifølge ambassadøren utvivlsomt tilhørte en af de shia-muslimske grupper, som efter invasionen i Irak i 2003 dominerende området.

Det er på den baggrund, at Christian Oldenburg mener, at tilfangetagelsen har været religiøst motiveret.

"Det ligner et religiøst overgreb fra et flertal mod et mindretal. Det undrer mig ikke, at de religiøse grupper slås mod hinanden, men det undrer mig, at den danske hær deltager i en religiøs, stammemæssig konflikt," siger han.

Det var Danmark, som havde ansvaret for sikkerheden i området. Er det din opfattelse, at Danmark er blevet brugt i en religiøs konflikt?

"Jeg tror, at den danske bataljon er blevet taget ved næsen," siger Christian Oldenburg.

Oldenburgs mistanke bliver forstærket af, at ingen af de 11 irakere nogensinde blev sigtet for noget. I stedet blev de løsladt efter op til tre måneders fangenskab.

Jeg tror, at den danske bataljon er blevet taget ved næsen.

Christian Oldenburg
Tidl. ambassadør i Irak

Fakta:

Christian Oldenburg
Dansk ambassadør i Irak fra 1/7-2005 til 31/8-2006.

Han arbejdede i Udenrigsministeriet fra 1971 og har blandt andet været ambassadør i Syrien og Egypten. Efter opholdet i Irak blev han ambassadør ved Europarådet i Strasbourg i tre et halvt år frem til sin pensionering.

Fakta om sunni- og shiamuslimere:

Størstedelen af Iraks befolkning er muslimer. Flertallet af muslimerne er shia-muslimere.

Imidlertid har det i flere hundrede år været sunni-muslimske klaner, som har styret landet. Også Saddam Hussein, der var ved magten fra 1979-2003, var medlem af en sunni-muslimsk klan.

Efter invasionen i 2003 blev shia-muslimerne den mest magtfulde gruppe.

Kunne det ikke tænkes, at der var andre grunde til disse anholdelser?

"Jeg har svært ved at se de grunde, for hvis man havde noget konkret på disse mennesker, så ville man vel retsforfølge dem. Men der er ingen af dem, som bliver retsfulgt."

Ambassadør: Det skal opklares

Det er advokat Christian Harlang, der fører sagen for de 11 irakere. Han vil mandag indkalde Oldenburg som vidne i sagen.

Christian Oldenburg var ambassadør i Irak fra 1. juli 2005 til 31. august 2006, forinden var han ambassadør i Syrien og Egypten.

Han forklarer, at de religiøse konflikter blussede op i Irak efter invasionen i 2003. Flere steder var der udrensninger, hvor religiøse mindretal blev fordrevet. Christian Oldenburg understreger desuden, at irakere er bevidste om hinandens religiøse og stammemæssige tilhørsforhold.

Har de irakiske sikkerhedsstyrker under den pågældende aktion kunnet vide, at den og den mand er sunni-muslim?

"Ja."

Du opfatter det altså sådan, at disse 11 irakere er blevet anholdt på grund af deres religiøse tilhørsforhold?

"Sådan må jeg udlægge det, indtil der kommer noget andet frem. De allierede styrker har været meget tilbageholdende med at kommentere facts i sagen, men det ser ud, som om en gruppe personer på grund af deres religiøse forhold er blevet arresteret. Sådan opfatter jeg sagen."

Hvad får dig til at blande dig i denne sag?

"Jeg får en mistanke om, at det er tale om et shia-overfald på sunni-muslimer. Der blev fundet meget få våben, og de blev løsladt uden anklager. Så det virker som en fantastisk mærkelig sag, som skal opklares til bunds," siger han.

Enhedslisten: Nyt kapitel i skandalen

Forsvarsminister Nick Hækkerup (S) ønsker ikke at kommentere ambassadørens synspunkter.

Det gør Enhedslistens forsvarsordfører Nikolaj Villumsen derimod. Han mener, at der er grund til at antage, at ambassadøren har ret.

"Ambassadørens udtalelser åbner et helt nyt kapitel i skandalen. Hvis danske soldater har deltaget i religiøse udrensninger og chikane af sunni-muslimer i denne mission, stiller det jo grundlæggende spørgsmålstegn ved hele den danske militære tilstedeværelse i Irak, der skulle forestille at kæmpe for frihed og demokrati," siger han.

Enhedslisten har tirsdag kaldt Nick Hækkerup i samråd om Operation Green Desert og de videoer fra aktionen, som blev offentliggjort i Ekstra Bladet i oktober. Videoerne, der også er fremlagt som bevis i retssagen, viser tilsyneladende, at danske soldater ser på, mens civile irakere bliver slået og sparket af irakiske sikkerhedsstyrker.

Nu vil Nikolaj Villumsen tage ambassadørens kritik med til samrådet.

"Jeg vil i samrådet tirsdag kræve en forklaring fra forsvarsministeren, så vi kan komme til bunds i denne her sag og få styr på, hvad de danske soldater har været involveret i, samt hvor højt op i forsvaret og Forsvarsministeriet man har været bekendt med problemerne," siger han.

DOKUMENTATION:

Fakta om Operation Green Desert

* Green Desert er kodeordet for en operation, som løb af stablen i de tidlige morgentimer den 25. november 2004 i provinsbyen Al-Zubayr i Basra-området, fem kilometer fra den danske lejr Camp Danevang i Irak.

- * Omkring 1.000 soldater fra Danmark, Storbritannien og Irak deltog i operationen, som blev iværksat efter en anmodning fra de irakiske sikkerhedsstyrker.
- * Operationen var en hus- og område-ransagning af fire målområder udpeget af irakiske sikkerhedsstyrker.
- * Disse havde planlagt operationen med støtte fra den danske bataljon. De danske styrkers opgave gik ud på at overvåge operationen, støtte de irakiske sikkerhedsstyrker i opgaven og være synligt til stede i operationsområdet.
- * Områderne var under mistanke for at huse våben og sprængstoffer til brug mod de irakiske sikkerhedsstyrker og de multinationale styrker i området. Samtidig "skulle nogle af de elementer, der kæmper mod demokratiseringen af Irak, opholde sig i husene".
- * Resultatet af operationen var 36 tilbageholdte irakere i irakisk varetægt, og der blev beslaglagt 15 håndvåben med ammunition, diverse våbendele blandt andet to kikkertsigter til snigskyttegeværer, sortkrudt og cirka 325 kilo hash.

11 af de tilbageholdte irakere har i december 2011 lagt sag an mod Forsvarsministeriet.

18. oktober i år offentliggjorde Ekstra Bladet en video fra Operationen, der tilsyneladende viser, at danske soldater ser til, mens civile irakere bliver slået og sparket af irakiske sikkerhedsstyrker. Videoen er fremlagt som bevis i den retssag, som de 11 irakere fører mod staten.

Kilde: Hærens Operative Kommando, Ritzau m.fl.

Altinget | Christiansborg

© Altinget.dk 2000-2012

► [Tilbage til forsiden](#)

SKIPPER REVSEER FORSVARSMINISTEREN

THOMAS GÖSTA SVENSSON
KRISTIAN KORNO
DAVID REBOUH

– Jeg har meget svært ved at forstå ministeren.

Forsvarsminister Nick Hækkerup (S) kom i går i krydsild i Folketinget, da Enhedslistens retsordfører, Pernille Skipper, bombarderede ham med spørgsmål i sagen om 11 irakere, der har anlagt en erstatningssag mod den danske stat for at være medansvarlig for de overgreb, de blev udsat for i forbindelse med operation Green Desert i 2004.

”Jeg har meget svært ved at forstå ministeren

Forsvarsministeriets advokat, kammeradvokaten, er lige nu i fuld gang med at spænde ben for, at de 11 irakere kan anlægge sag mod staten, da man mener, sagen er forældet. Dermed risikerer sagen at blive begravet, og befolkningen får aldrig rettens vurdering af, om staten og danske soldater kan stilles til ansvar.

Pernille Skipper gav flere gange udtryk for, at hun ikke kunne forstå, at Nick Hækkerup fulgte kammeradvokatens påstand om forældelse, eftersom han tidligere har meddelt, at han gerne ser, at sagen kommer for retten og bliver undersøgt til bunds.

Andre veje

Nick Hækkerup ville dog ikke fravige forældelsen. Han mente, at det var op til domstolene at træffe en afgørelse, og han var ikke bekymret for, at nogle elementer ikke kom frem i lyset.

– Det ville være tilfældet, hvis der ikke var andre undersøgelsesveje. Men vi har jo nedsat en Irak-undersøgelseskommission, auditørerne er i gang med at undersøge sagen, og forsvarschefen er i gang med at iværksætte en undersøgelse, så vi får jo også alle de andre elementer afdækket, sagde han.

Efter duellen mente Pernille Skipper fortsat, at forsvarsministeren talte udenom, og at han som chef for kammeradvokaten bør se bort fra forældelse.

– Hvis han mener, som han tidligere har sagt, at det er en principiel sag, så vil det logiske jo være, at han ikke nedlægger påstand om forældelse. For ellers risikerer vi, at vi aldrig finder ud af, om nogen har handlet ansvarspådragende, siger hun.

Næste slag i sagen om Green Desert er på tirsdag, hvor den er på dagsordenen i et åbent samråd i forsvarsudvalget.

tgs@eb.dk; kkr@eb.dk
dr@eb.dk

SAGEN KORT

Omkring 1000 soldater fra Danmark, Storbritannien og Irak deltog i operation Green Desert 25. november 2004, som blev iværksat efter en anmodning fra de irakiske sikkerhedsstyrker.

11 irakere, der blev anholdt under Green Desert, har via deres advokat, Christian Harlang, stævnet Forsvarsministeriet med påstand om, at den danske stat har et medansvar for de overgreb, de blev udsat for i forbindelse med operationen.

Ekstra Bladet kunne torsdag 18. oktober afsløre en hidtil hemmeligholdt video, som dokumenterer, at danske soldater overværede overgreb mod civile fanger uden at gribe ind. Samme dag kunne Ekstra Bladet også dokumentere, at forsvaret selv optog film fra operationen.

Nick Hækkerup vil ikke fravige forældelsen. Han mener, at sagen er ved at blive belyst ad andre veje.
FOTO: JOACHIM ADRIAN/POLFOTO

Leder, Ekstra Bladet lørdag d. 10. november 2012:

FORSVARSMINISTER Nick Hækkerup (S) er en mand, der brænder for at få kendsgerningerne på bordet. Også når de ikke pynter. Sådan har det i hvert fald lydt, men i virkelighedens verden har hans principper en fortlivende kort holdbarhedstid.

11 IRAKERE søger erstatning, fordi de blev pryglet og siden udleveret til tortur med danske soldater som passive vidner.

Forsvaret har konsekvent bedyret, at det var der absolut ingen, der kendte noget til, men den løgn blev afsløret, da Ekstra Bladet offentliggjorde en video, som dokumenterede overgrebet.

IRAKERNES advokat, Christian Harlang, har forsøgt at indgå et forlig med forsvaret på sine klienters vegne. Den tanke afviste den sandhedselskende forsvarsminister Nick Hækkerup.

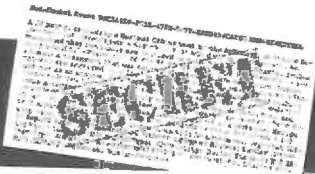
Som han stolt forklarede i Berlingske: ' JEG VIL MEGET gerne tage den her sag i retten, for jeg vil meget gerne have den juridiske vurdering.

Vores interesse er først og fremmest, at hvis danske soldater har handlet ansvarspådragende, så skal det frem. Det skal ikke ske i dølgsmål med skjulte forlig. Anklagerne skal ikke hænge luften, de skal afklares.' GODT SAGT af forsvarsministeren. På den baggrund skulle man jo tro, at det er helt galt, når Forsvarsministeriets advokat, kammeradvokaten, lige nu kæmper indædt for at få retten til at forkaste sagen som forældet. På den måde får Nick Hækkerup jo ikke den juridiske vurdering, som han så brændende ønsker.

FORSVARSMINISTEREN er imidlertid aldeles fornøjet med kammeradvokatens bestræbelser på at få sagen lukket med anklagerne hængende i luften og helt uden afklaring. Hvis sagen er forældet, skyldes det forsvarets løgne og fortællelser, men heller ikke det afficerer Nick Hækkerup.

OG AL DEN SNAK om, at alt skal frem, var bare vinduespynt og ordgejl.

Læs reportagen side 14.

Fakta Søren Gade og det irakiske torturmord

Den 10. april 2005 blev forbryderen Abbas Allawi tilbageholdt af britiske soldater under en dansk ledet operation i Basra-området. Berlingske Tidende kunne den 22. april samme år fortælle, at han var død i irakisk varetægt.

Avisomtalen fik fire dage senere, den 26. april 2005, daværende forsvarsminister Søren Gade til at sende en skriftlig orientering til forsvarsordførerne bag det gældende forsvarsforlig. SF og Enhedslistens ordførere blev således ikke orienteret.

»I Berlingske Tidende den 22. april 2005 omtales en situation, hvor en irakisk fange døde i det irakiske politis varetægt. Irakeren var blevet tilbageholdt af britiske soldater i forbindelse med en fælles dansk/britisk/irakisk operation den 10. april 2005 og var efterfølgende blevet overdraget af de britiske styrker til det irakiske politi,« forklarede ministeren.

Søren Gade kom ikke med yderligere oplysninger i sagen, end man kunne læse i avisen, og ifølge hans skrive-

se var det altså uklart, om Abbas Allawi var blevet mishandlet. Forsvarsministeren understregede imidlertid, at han havde bedt forsvarret »tage sagen op med de irakiske samarbejdspartnere«, og at den britiske divisionschef i Irak var enig i, at der var behov for en »tilbundsgående undersøgelse«.

Det ser ud til, at den tilbunds-gående undersøgelse faktisk førte til mere viden. Som Information kunne afsløre forrige fredag, fremgår det af en hidtil hemmeligholdt diplomatisk rapport, at den danske ambassadør ved et møde med den irakiske indenrigsminister i Bagdad den 1. juni 2005 diskuterede sagen om Abbas Allawi. På det tidspunkt vidste ambassadøren ifølge rapporten, at Abbas Allawi var blevet tortureret, og i rapporten nævntes en obduktion, som »underbygger anklagen om, at Allawi blev tæsket til døde« af det irakiske politi.

Ingen af de forsvarsordførere, som har ønsket at tale med Information om sagen, kan imidlertid huske at have mod-

taget yderligere orientering om den døde fange fra forsvarsministeren. Og Forsvarsministeriet har siden Informations henvendelse onsdag i sidste uge ikke kunnet finde dokumenter, som viser, at ministeren har informeret ordførerne nærmere.

To år senere, i august 2007, spurgte Enhedslistens Rune Lund Søren Gade i et såkaldt paragraf 20-spørgsmål:

»Har ministeren, hvis vi ser bort fra Hommel-sagen og sagen, som blev afdækket i 'Den Hemmelige krig', nogen viden om, at fanger tilfangetaget af danske tropper eller med deltagelse af danske tropper er blevet udsat for mishandling eller tortur enten i dansk, britisk, irakisk, afghansk eller amerikansk varetægt?«

Hvortil Søren Gade svarede: »Forsvarsministeriet har anmodet Forsvarskommandoen om en udtalelse. Forsvarskommandoen har oplyst, at man ikke har kendskab til mishandling eller tortur af personer tilbageholdt og overgivet af danske styrker.«

ANGE, SEGI, CAA

Fakta Søren Gades tilsyn med irakiske fanger

»Jeg har ført tilsyn med de irakere, der blev overdraget, dengang det var nødvendigt,« sagde Søren Gade under en folketingsdebat den 18. maj 2006.

Flere gange senere understregede den daværende forsvarsminister, at han i maj 2004 bad forsvarschef Jesper Helsø »skærpe opmærksomheden omkring tilbageholdte personer, herunder i forbindelse med tilsyn,« som ministeren sagde i Folketinget den 22. marts 2007.

Men Søren Gades tilsyn med de irakiske fanger fungerede ikke i realiteten.

Kurt Borgkvist, der var militærrådgiver i Irak i 2004, havde ansvaret for tilsynet med fanger overgivet af den danske styrke til britisk eller irakisk varetægt. Han fortalte i sidste uge i Morgenavisen Jyllands-Posten, at opgaven var umulig.

»Jeg skulle ene mand føre tilsyn med fanger og indsatte både i detentionen i den britiske lejr, Shaibah Logistics Base, to irakiske fængsler i Basra og 10-15 irakiske politistationer spredt ud over et område på størrelse med Jylland. Det var reelt en umulig opgave, men naturligvis gjorde vi, hvad vi kunne,« sagde han.

Kurt Borgkvist kunne ikke afvise, at irakere tilbageholdt af danske styrker og overdraget til irakisk varetægt kunne være blevet tortureret eller slået ihjel.

»I Irak var der ingen garanti for noget som helst. Jeg aner ikke, om de lister over indsatte i fængslerne, som jeg fik udleveret af irakiske dommere, var rigtige. (...) Og jeg kan ikke vide, om det var korrekt, når lokale politichefer fortalte, at en indsat var blevet løsladt. Eller om personen i virkeligheden var blevet slået ihjel,« sagde Kurt Borgkvist til Jyllands-Posten.

NGE, SEGI, CAA

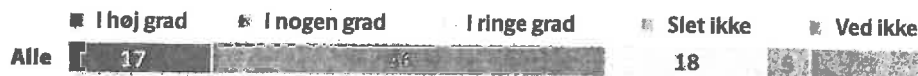
Tidligere forsvarsminister Søren Gade (V) på et af sine besøg i Irak i den danske lejr, Camp Einherjer, i juli 2007, mens han stadig var vellidt og soldaternes kammerat. De mange afsløringer fra Wikileaks om danske soldaters udlevering af irakere til tortur og død, hvilket også Forsvarets top var vidende om, har fået både soldater og politikere til at kræve, at han tager sit ansvar på sig.

FOTO: FORSVARSMINISTERIET

le strategi
tribe svar,
m, vi har
lvirket til
til mulig
kommer
der ikke
leveret af
. De sva-
ndet, end
n. På den
de været
er Frank
har ikke
ons hen-

Irak-videoen og sandheden

»I hvilken grad har du tillid til forsvarrets ledelse?«

»Der er netop kommet en sag frem, hvor en video angiveligt viser danske soldater, der overværer nogle brutale anholdelser i Irak. Har du tillid til, at forsvarrets øverste ledelse taler sandt, når de siger, at de ikke kendte til videoen fra Irak?«

Gallups undersøgelse er gennemført 19.-22. oktober 2012 og er baseret på GallupForum webinterview med 1.162 repræsentativt udvalgte vægere landet over på 18 år eller derover.

BERLINGSKE #FOTOGRAFIK

ILDE / THE GALLUP FOR BERLINGSKE

Omdømme. Selv om vi generelt tror på generalerne, udløser Irak-video mistillid, viser Gallup-tal.

Irak-anklage giver ridser i tilliden til forsvarrets ledelse

Af Christian Brøndum
 // cbr@berlingske.dk

Generelt har danskerne tillid til forsvarrets ledelse. Men når det gælder troen på, at forsvarrets topfolk taler sandt, når de siger, at de ikke kendte til en videooptagelse med spark mod irakiske tilbageholdte, tror befolkningen ikke på generalerne.

Det er i hvert fald konklusionen på en ny Gallup-måling foretaget i dagene efter, at en tidligere efterretningsofficer i Irak sammen med advokat Christian Harlang offentliggjorde et uddrag af en video, der viste irakiske politifolk sparke nogle gange til en eller flere tilbageholdte, der lå på jorden.

Ifølge den tidligere efterretningsofficer Anders Kærgaard viste han videoen til den daværende chef for den danske bataljon i Irak, oberstløjtnant John Dalby, som ifølge Kærgaard beholdt videoen og advarede Kærgaard mod at offentliggøre den.

Ifølge Kærgaard skulle Dalby have forudsagt, at den danske bataljon ville blive trukket hjem, hvis videoen kom ud.

Ifølge målingen er Anders Kærgaards og Christian Harlangs påstande gået næsten rent hjem i befolkningen. Kun 17 procent tror således på, at forsvarrets ledelse taler sandt, når de siger, at de ikke kendte til videoen fra Irak, mens 34 procent ikke tror, at ledelsen taler sandt.

Den største mistillid finder man blandt rød bloks vægere, hvor kun ni procent af vælgerne tror på forsvarrets ledelse. I blå blok er det 25 procent, der stoler på generalerne.

Omdømmet kan lide skade

Generelt er tilliden til forsvarrets ledelse ellers ganske stor.

Ifølge målingen har 63 procent af vælgerbefolkningen i høj grad eller nogen grad tillid til forsvarrets ledelse, mens kun fem procent »slet ikke« har tillid til ledelsen. Blandt Enhedslistens og SFs

vægere svarer henholdsvis 45 og 41 procent, at de i hvert fald i nogen grad har tillid til forsvarrets ledelse.

Lektor ved Syddansk Universitets Center for War Studies Jens Ringsmose siger, at forsvarret utvivlsomt har et godt renommé i befolkningen.

»Da forsvarret blev taget ud af mølposen, steg opbakningen. Det hænger rigtig godt sammen med, at indsatsen i Irak og Afghanistan blev opfattet som kompetent og hensigtsmæssig, uanset om man var enig i deltagelsen eller ej. Den tillid til forsvarret er ikke bare noget flygtigt,« fastslår Jens Ringsmose.

»Men det er klart, at kommer der mange flere sager som denne, når man en grænse for, hvad renomméet kan holde til,« siger han.

Et flertal på 51 procent mener, at forsvarrets ledelse bør stilles til ansvar for, at danske soldater angiveligt ikke greb ind over for brutale anholdelser i Irak, mens kun 38 procent mener, at soldaterne selv bør stilles til ansvar. □

Tortursag: Forsvarsministeriet politianmeldt

Oprettet 26/10/2012 - 14:33

Advokat Christian Harlang har fredag anmeldt Forsvarsministeriet til politiet for at modarbejde opklaringen af den omstridte sag om tortur af irakiske fanger.

Harlang, der repræsenterer 11 irakere, som har sagsøgt dansk militær for at være vidne til tortur og vold uden at gribe ind, da de blev anholdt tilbage i 2004, har forsøgt at få forsvaret til at udlevere en video fra forsvaret, men uden held.

- Den frist, som er fastsat for Forsvarsministeriet til at fremlægge de resterende filmoptagelser, navn og rang på kameramændene og befalingen om brug af Combat Camera Teams er overskredet dags dato klokken 14.

- Og derfor har jeg til varetagelse af mine klienters interesse nu ingen andre muligheder end at overgive sagen om fortsat modarbejdelse af sagens opklaring og afgivelse af usande oplysninger overfor domstolene til politiets efterforskning, skriver Harlang.

På et pressemøde hos Christian Harlang torsdag 18. oktober stod den tidligere efterretningsofficer Anders Kærgaard frem og fremviste en video, hvor danske soldater angiveligt ser til, mens irakiske politisoldater sparker til en civil iraker, der ligger ned.

Episoden fandt sted i Irak i november 2004 under operation "Green Desert", som danske soldater deltog i sammen med britiske og irakiske soldater. Videoen indgår nu som bevismateriale i de 11 irakeres erstatningssag.

På videoen kan man se, at en anden dansk soldat holder endnu et håndholdt kamera i sin hånd under operationen.

Det er filmen fra dette videokamera, som advokaten har krævet udleveret.

Militæret har hidtil nægtet, at der var soldater med kameraer med på operation "Green Desert".

Men militæret er altså nu blevet modsagt af Anders Kærgaard, der havde kommandoen over det såkaldte "Combat camera crew" under operationen. Ifølge Kærgaard var der hele tre kameraer med på missionen, som alle var i brug.

Militæret har også nægtet, at danske soldater har set passivt til uden at gribe ind, mens irakiske sikkerhedsstyrker mishandler fanger.

Anders Kærgaard har sagt, at han kort efter operationen viste videoen til Forsvarskommandoen og til sin daværende chef, oberstløjtnant John Dalby, der begge afviser at have set videoen.

John Dalby indrømmer dog, at danske soldater brugte videokameraer under operationen.

/ritzau/

'Ministeren vildleder'

NYE SALVER FRA GREEN DESERT: Iraker-advokat igen på barrikaderne

DAVID REBOUH
 KRISTIAN KORNO
 THOMAS GÖSTA SVENSSON

Forsvarsminister Nick Hækkerup (S) vildleder den danske offentlighed, når han afviser et tilbud om forlig med 11 irakere og begrunder det med, at han ønsker sagen undersøgt til bunds i en retssag.

Det mener advokat Christian Harlang, der repræsenterer irakerne i deres søgs-

mål mod det danske forsvarsministerium for at være medansvarlig i overgreb under og efter Operation Green Desert i 2004. Christian Harlang tilbød onsdag et forlig i sagen, hvor irakerne vil have en symbolsk erstatning og en undskyldning fra den danske stat.

Med omhu

Nick Hækkerup svarede blandt andet:

– Rent principielt har jeg

ikke den store interesse i et forlig. For mig har det hele tiden været afgørende, at vi gør det her ordentligt og får undersøgt sagen til bunds.

Den forklaring er faldet irakernes advokat, Christian Harlang, for brystet.

– Det er vildledning af offentligheden; ministeren siger en ting til offentligheden og en anden ting til sin advokat (kammeradvokaten, red.)

– Når forsvarsministeren siger, at han vil have sagen undersøgt til bunds ved domstolene, så hænger det ikke sammen med, at han via sin advokat stiller krav om sikkerhedsstillelse og påstår, at sagen er forældet og derfor ikke skal undersøges, siger Christian Harlang.

Retssagen mellem Forsvarsministeriet og de 11 irakere, der alle hævder at være blevet udsat for tortur, er lige nu forsinket i et juridisk spørgsmål om forældelse. Kammeradvokaten kræver endvidere, at irakerne stiller med 40.000 kr. pr. næse som sikkerhed for at få prøvet deres sag ved en dansk domstol.

Taktik

Christian Harlang ser kravene som benspænd for, at sagens egentlige spørgsmål

skal nå frem til Østre Landsret. Og det er, om det danske forsvar har et juridisk ansvar for deres handlinger, da de under Operation Green Desert i november 2004 bistod en irakisk sikkerhedsstyrke med en anholdelsesoperation og så passivt til, mens civile blev slået og sparket.

– Begge krav er noget, man ikke behøver at gøre gældende, hvis man er interesseret i at få belyst sagen. Men det har forsvarsministeren altså valgt at gøre, siger Christian Harlang.

dr@eb.dk; kkr@eb.dk; tgs@eb.dk

– Lad os nu få alt frem i lyset. Der er ingen grund til at lande sagen i hemmelighed, mener forsvarsministeren.
 FOTO: ADRIAN JOACHIM/POLFOTO

MINISTEREN SVARER IGEN:

Ingen Berlusconi-metoder her

Forsvarsminister Nick Hækkerup (S) svarer resolut igen over for advokat Christian Harlangs påstand om, at ministeren siger en ting til offentligheden og en anden ting til kammeradvokaten.

– Når der kører en sag ved domstolene, så er hensynet til sagsøgte og sagsøger afvejet i den juridiske proces. Min tillid til retssystemet er helt intakt. Det ville ligne noget Berlusconi-agtigt,

hvis jeg skulle til at lave en politisk indblanding i, hvordan retssystemets forældelsesregler anvendes og fungerer.

– Du fastholder, at du gerne vil have sagen undersøgt til bunds ved domstolene?

– Jeg fastholder, at denne sag vil jeg meget gerne have undersøgt, og jeg synes, at forliget, som Christian Harlang lagde op til – et forsøg på at lukke sagen i dølgsmål – ikke ville være den rigtige

måde at gøre det på.

– Det vigtigste for mig og regeringen er, at dette bliver undersøgt på en ordentlig og autoritativ måde.

– Her er der flere indgange. Den ene er Irak-kommissionen, den anden er auditørernes undersøgelse, den tredje undersøgelsen, som forsvarschefen laver, og endelig er der retten. Hver af dem har sine fordele og ulemper, siger forsvarsministeren.

jesper

Christian Harlang har tilbudt forlig i den sag, han selv har rejst. Nu ærgrer han sig over ministerens afvisning.
 FOTO: LARS KRABBE/POLFOTO

Irak: Advokat truer med en politianmeldelse

Fangesag: De 11 irakere, der har stævnet den danske stat med krav om en undskyldning og erstatning ønsker at indgå et forlig. Samtidig truer deres advokat, Christian Harlang, med at melde Forsvarsministeriet til politiet.

LIV COLLATZ
ASGER WESTH

liv.collatz@jp.dk
asger.westh@jp.dk

Sagen om de 11 irakere, der har stævnet den danske stat efter overgreb under Operation Green Desert i Irak, ændrede i går nærmest karakter til »Operation Fifty-Fifty«.

Irakerne har hidtil krævet en undskyldning og en erstatning på 50.000 kr. Hver især. I går meddelte irakernes advokat Christian Harlang imidlertid, at hans klienter nu ønsker at indgå et forlig. Hvis de vel at mærke får en undskyldning og en erstatning af symbolsk karakter, der ikke overstiger de 50.000 kr.

»Mine klienter er tilfredse med at være blevet underrettet om de afsløringer, som kom frem i sidste uge. De mener, at Danmark nu må sørge for en retfærdig løsning,« siger Christian Harlang.

Penge at spare

Han vurderer, at sagen allerede har kostet Forsvarsministeriet og de tre andre involverede ministerier mange ressourcer. Samt at udgifterne til Kammeradvokaten, som fører sagen for Forsvarsministeriet, ikke er under ca. 2 mio. kr.

»Ved et forlig sparer man de udgifter. Og mine klienter slipper for at rejse til Dan-

mark og lade sig afhøre, hvilket selvsagt er en stor psykisk belastning for dem. De er helst fri for at have noget at gøre med danske officerer efter det, som de har været igennem,« siger Christian Harlang.

På et pressemøde for præcis en uge siden beskyldte Christian Harlang Forsvarsministeriet for »procesbedrageri« og for at gøre alt for at forhindre, at den civile sag kom for en dansk domstol.

Klar til at fortsætte

Her sad den tidligere efterretningsofficer i Irak, Anders Koustrup Kærgaard, ved Christian Harlangs side, og her blev der offentliggjort en 45 min. lang video fra Operation Green Desert. En video, som ifølge Anders Koustrup Kærgaard og Christian Harlang dokumenterede, at danske soldater passivt så til, mens irakiske sikkerhedsstyrker »mishandlede tilbageholdte, civile irakere«. Ved samme lejlighed blev forsvarret beskyldt for at dække over sandheden og for i årevis at have løjet om videoens eksistens. Christian Harlang afviser, at han er på tilbagetog.

»Forslaget om et forlig er ikke udtryk for, at vi standser sagen. Tværtimod fortsætter vi med at tilvejebringe materiale,« siger Christian Harlang, der vil indstævne den daværende chef for den danske spejdereskadron på hold-

4 i Irak, Anders Olesen, og Jesper Møller-Pedersen, der var næstkommanderende i efterretningssektionen, som vidner.

Truer med anmeldelse

Han har desuden givet Forsvarsministeriet en frist til i morgen til at komme med navne og rang på de soldater, der anvendte kameraer på operationen – samt befalingen om brugen af de såkaldte kamp-kameraer.

»Ellers ser jeg ingen anden mulighed end at politianmelde ministeriet,« siger Christian Harlang.

Forsvarschef, general Peter Bartram:

»Jeg har noteret mig, at Christian Harlang ønsker at få udleveret videooptagelser fra Operation Green Desert. Hvis jeg havde disse videoer, eller kendskab til deres eksistens, var de selvfølgelig blevet udleveret. Jeg vil gentage, at jeg kun er interesseret i at få sandheden frem,« hedder det i et skriftligt svar fra Peter Bartram til Jyllands-Posten.

»Pisk og gulerod«

Forsvarsminister Nick Hækkerup (S) betegner advokatens udspil som en kombination af »pisk og gulerod«.

»Der skal ikke laves forhandlinger i et lukket rum. Er der mere materiale, skal det frem. I en så alvorlig sag er det urimeligt ikke at undersøge, hvad der er op og

FAKTA

Sagen kort

I sidste uge fortalte tidligere efterretningsofficer i Irak, Anders Koustrup Kærgaard, at forsvarret længe har vidst, at danske soldater optog video under Operation Green Desert i november 2004.

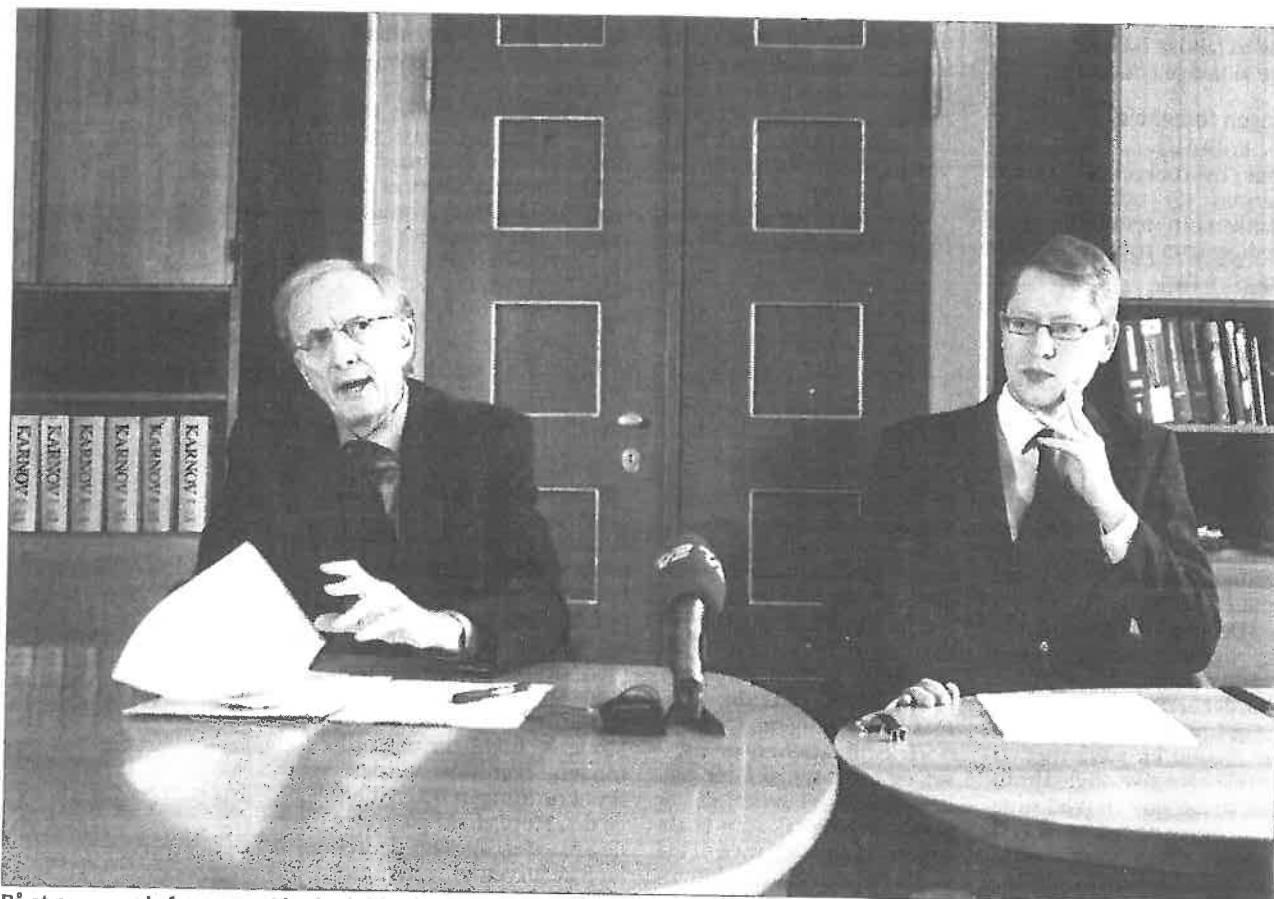
Samtidig blev en 45 min. lang video fra operationen offentliggjort, som Anders Koustrup Kærgaard hævdede, at han viste til den daværende bataljonschef i Irak, John Dalby. Det nægter John Dalby.

Den tidligere tolk Jamal Hammoud deltog i operationen og har støttet dele af beskyldningerne.

ned. Af hensyn til den danske befolkning og for at få en fair retssag,« siger han.

Nick Hækkerup vil ikke forholde sig til, om de danske soldater i Irak handlede korrekt.

»Men reglerne for de danske soldater i Afghanistan i dag er helt klare. Ser de umenneskelig behandling, skal de gribe ind. Med mindre, at der er fare for deres eget liv. Og de skal indberette overgreb til deres overordnede,« siger han.

På et pressemøde for en uge siden beskyldte de 11 irakeres advokater Christian Harlang (tv.) og advokat Christian F. Jensen Forsvarsministeriet og den danske stat for »proces-bedrageri«. På et pressemøde i går tilbød de overraskende at indgå et forlig i sagen. Foto: Lars Krabbe

FLERFIVLE FIK TÆSK

IRAK-AFSLØRING: Voldsvideo viser omfattende mishandling af fanger under den danske operation Green Desert

Ekstra Bladet 18. oktober.

KRISTIAN KORNO
THOMAS GÖSTA SVENSSON
DAVID REBOUH

Slag, spark, skaller og anden grov vold var langt mere omfattende under operation Green Desert end hidtil antaget. Det viser en detaljeret gennemgang af dokumentationen og kilderne, som Ekstra Bladet har foretaget i samarbejde med tidligere efterretningsofficer Anders Kærgaard.

– Overgrebene mod civile var ikke et enkeltstående til-

første mål blev blandt andet overværet af den tidligere konstabel Masoud Vahedi, der har været udsendt tre gange til Irak og en gang til Afghanistan. Masoud har tidligere til flere medier fortalt, hvordan han under operationen så en fange få en skalle af en irakisk soldat, så hættten over hans hoved blev farvet rød af blod. Der var dog også mindre voldsom mishandling som slag og spark, der skulle skynde fangerne på vej ved mål 1. Det blev set af omkring 95 procent af soldaterne, vurderer Masoud Vahedi.

– To af mine overordnede så det. Det var fuldstændig åbenlyst. Jeg troede ikke, at det var en hemmelighed, at irakerne kunne finde på at mishandle fangerne. Der var så mange vidner, at det

fælde. Civile irakere blev udsat for vold ved flere af målene på dagen, uden at danske soldater greb ind, siger han.

Hætte farvet rød af blod

Den hemmelige voldsvideo viser, at irakiske politfolk slår og sparker civile irakere ved operationens mål fire (Zyan 4). Hidtil har fokus kun været på mål 1 (Zyan 1), hvor 11 irakere blev udsat for vold og siden har lagt sag an mod den danske stat.

Volden ved missionens

er dumt at lyve om det her. Det ville komme frem, siger Masoud Vahedi.

Vold som mønster

Dokumentationen og vidneudsagnene om vold og overgreb ved flere af operation Green Deserts mål gør omfanget af sagen større, mener militæranalytiker Flemming Pradhan-Blach fra Center for militære studier på Københavns Universitet.

– Når det drejer sig om flere mennesker, så gør det sagen større. Det får en til at tænke, om det er et generelt mønster hos de irakiske sikkerhedsstyrker. Man kan dog ikke sige, at det også er foregået ved de to sidste mål, men det er klart, at sandsynligheden er større, siger han.

kkkr@eb.dk; tgs@eb.dk; dr@eb.dk

**Operation
Green Desert,
25. nov. 2004**

Mål 1 (Zyan 1)
Her overværer flere danske panserin-
fanterister, at en irakisk fange bliver
nikket en skalle, så hættten over hans
hoved bliver farvet rød af blod. Her
bliver de 11 irakere, som har lagt sag an
mod den danske stat, fanget.
Der bliver taget 15 fanger.

Mål 4 (Zyan 4)
Videoen med overgrebene mod civile irakere
er optaget på Zyan 4, hvor der i alt bliver
taget 12 fanger.

5
Oberst John Dalby, efterret-
ningsofficer Anders Kærgaard
og premierløjtnant Jamal
Mahmoud i fremskudt
kommandostation ved Police
Academy.

Mål 3 (Zyan 3)
Britiske enheder understøt-
ter irakiske politisoldater.
Der bliver taget syv fanger.

Mål 2 (Zyan 2)
Ved Zyan 2 bliver der taget to fanger.
Her står danske soldater for det
meste af gennemsøgningen, viser de
videoptagelser, som Ekstra Bladet er i
besiddelse af.

Baghdad

Al-Zubair

IRAK

**Det var
fuldstændig
åbenlyst**

Forsvars- chef stoler på under- søgelse

Forsvarschef general Peter Bartram skriver i et svar til Ekstra Bladet, at han har tilltro til de undersøgelser af operation Green Desert, som er sat i gang.

– Det er min forventning, at min undersøgelse sammen med den undersøgelse, som auditørkorpset foretager, vil afdække brugen af videokameraer. Jeg vil gentage, at jeg kun er interesseret i at få sandheden frem.

Forsvarschef Peter Bartram. FOTO: GREGERS TYCHO

FORSVARSMINISTEREN: Afviser forlig

De 11 irakere, der har anlagt sag mod Det Danske Forsvarsministerium for at være medansvarlig i overgreb under og efter Operation Green Desert, er villige til at indgå forlig i sagen, hvis de blot får en undskyldning og en symbolsk erstatning.

Det meddelte deres advokat Christian Harlang onsdag på et pressemøde på sit kontor i København.

Skadelig for Danmark

Forsvarsminister Nick Hækkerup (S) vil på nuværende tidspunkt hverken sige ja eller nej til et forlig, da han ikke kender detaljerne. Men de 11 irakere skal

nok ikke gøre sig de store forhåbninger.

– Rent principielt har jeg ikke den store interesse i et forlig. For mig har det hele tiden været afgørende, at vi gør det her ordentligt og får undersøgt sagen til bunds.

– Og fordelen ved en retssag er, at der kører juridisk proces i det offentlige rum, hvor man får vurderet, hvad der er op og ned i sagen. Det har den danske befolkning et berettiget krav på at få af vide, siger Nick Hækkerup.

Ifølge advokat Christian Harlang vil fangesagen imidlertid være skadelig for Danmarks omdømme, hvis den ikke afsluttes snarest. Christian Harlang med-

delte på onsdagens pressemøde, at hans irakiske klienter er tilfredse med de nye beviser, som blev fremlagt i sagen i sidste uge, og de ønsker nu sagen afsluttet hurtigst muligt. De 11 irakere hævder alle at være blevet udsat for tortur under deres fangenskab – hvilket bekræftes af ledende tortureksperter.

På pressemødet truede Christian Harlang også Kammeradvokaten, der repræsenterer Forsvarsministeriet i retssagen, med en politianmeldelse, hvis ikke de skaffer og fremlægger flere videooptagelser fra Operation Green Desert. Videooptagelser, advokat Harlang er sikker på eksisterer.

Green Desert er kodeordet for en operation, som løb af stablen i de tidlige morgentimer 25. november. 2004 i provinsbyen Al-Zubayr i Basra-området, fem kilometer fra den danske lejr Camp Danevang i Irak.

Omkring 1000 soldater fra Danmark, Storbritannien og Irak deltog i operationen, som blev iværksat efter en anmodning fra de irakiske sikkerhedsstyrker.

Operationen var en ransagning af fire målområder udpeget af irakiske sikkerhedsstyrker.

Resultatet af operationen var 36 tilbageholdte irakere, og der blev beslaglagt 15 håndvåben med ammunition, diverse våbendele, bl.a. to kikkertsigter til snigskyttegeværer, sortkrudt og cirka 325 kilo hash.

11 af de 36 irakere har via deres advokat Christian Harlang stævnet Forsvarsministeriet med påstand om, at de i strid med blandt andet FN's torturkonvention blev mishandlet efter at være blevet taget som krigsfanger af danske tropper.

Påstandene om overgreb har floreret i alle otte år siden

operationen, men Forsvaret har hver gang hårdnakket afvist at kende noget til det. Ligesom de har nægtet, at der blev optaget video og film under militær-operationen.

Ekstra Bladet kunne torsdag 18. oktober afsløre en hidtil hemmeligholdt video, som dokumenterer, at danske soldater overværede overgreb mod civile fanger uden at gribe ind. Samme dag kunne Ekstra Bladet også dokumentere, at forsvaret selv optog film fra operationen. Det har de ansvarlige i Forsvaret siden erkendt.

Advokat Christian Harlang meddelte i går på et pressemøde, at hans klienter er villige til at indgå forlig i sagen, hvis de blot får en undskyldning og en symbolsk erstatning. FOTO: LIV HØYBYE

Irak-chef: Vi havde kameraer

Forsvaret har hidtil benægtet, at man kunne filme omstridt operation i Irak, men nu erkender tidligere bataljonschef, at man havde kameraer.

Fredag

19. oktober 2012

IRAKSAGEN

BO MALTESEN, LARS HALSKOV,
JACOB SVENDSEN OG JOHN HANSEN

Chefen for den danske bataljon i Irak i efteråret 2004 indrømmer nu, at de danske soldater rådede over video-kameraer. Men han siger, at han ikke vidste, at de blev brugt under den omstridte operation Green Desert og heller ikke spurgte til det bagefter.

Forsvaret har flere gange inden for det seneste år afvist, at der blev optaget video under aktionen, hvor 36 irakere blev anholdt. Men efter afsløringen i går af, at operationen faktisk blev videofilmet af danske soldater, siger den daværende bataljonschef, John Dalby:

»Efterretningsfolkene havde kameraer til brug for rekognoscering, og det ser på videoen ud til, at det var dem, der blev brugt under operationen«.

Der er tale om store synlige kameraer, hvordan kan du undgå at vide det?

»Jeg kan ikke give dig en god forklaring. Jeg skulle have vidst det, men der er formentlig mange andre ting, jeg heller ikke har vidst, men som jeg burde vide«.

John Dalby forklarer, at han efter aktionen opfordrede sine soldater til at stå frem, hvis de havde viden om, at der var sket noget forkert under aktionen.

»Jeg spørger generelt og ikke specifikt om bånd. Men ingen melder sig. Jeg ved ikke hvorfor, når der var bånd, og i dag føler jeg det direkte ubehageligt«.

11 af de 36 irakere, som blev anholdt under Operation Green Desert, har anlagt sag mod Forsvarsministeriet med krav om erstatning, fordi de mener, at de blev mishandlet under og efter operationen.

Sagen blev anlagt for et år siden, og under sagens forberedelse har Kammeradvokaten på statens vegne afvist, at der blev filmet under anholdelserne 25. november 2004.

Men i går kunne en tidligere efterretningsofficer, Anders Kærgaard, så fremlægge en video fra aktionen, hvor man i et kort glimt ser irakiske soldater sparke deres anholdte landsmænd. Han siger endda, at han viste filmen til John Dalby, der dog afviser, at han har set den.

Irakernes advokat, Christian Harlang,

har anklaget Kammeradvokaten for at trække de 11 irakeres sag i langdrag, bl.a. ved at kræve sagen afvist som forældet. Det fik for to uger siden flere politikere til at kræve, at staten droppede procedure-spørgsmål og fik fremmet sagen, så retten kunne tage stilling til, om de 11 irakere blev mishandlet og skal have erstatning.

En af politikerne var den radikale Zenia Stampe, og hun siger efter den nye udvikling i sagen, at hun forventer, at regeringen top vil tage sagen op:

»Jeg vil stadig opfordre til, at sagen rent faktisk bliver behandlet af retten og ikke afvist af proceduremæssige grunde«.

Men forsvarsminister Nick Hækkerup (S) siger, at sagen fortsætter uændret:

»De nye oplysninger skal naturligvis undersøges til bunds og indgå i sagen«.

Men hvis den bliver afvist på grund af forældelse, kommer retten ikke til at tage stilling til, om danske soldater begik overgreb mod irakiske fanger?

»Jeg mener, at der er tilstrækkelig retssikkerhed for irakerne i den måde sagen er tilrettelagt på. Og jeg mener, vi har en stærk sag, og jeg vil være tilfreds, hvis vi vinder den, også hvis det sker på forældelse. Og oplysningerne vil om ikke andet indgå i den kommission om Irak, som vi er ved at nedsætte«.

Men Irak-kommissionen er ikke en domstol og kan f.eks. ikke give erstatning?

»Kommissionen er en stærk måde at undersøge sagen på«, siger Hækkerup.

“

Jeg skulle have vidst det John Dalby, oberstløjtnant

Kammeradvokaten fører sagen efter beslutning i et udvalg med embedsmænd fra Forsvars-, Justits-, Udenrigs- og Statsministeriet. Udvalget mødes på mandag med Kammeradvokaten for at drøfte det videre forløb efter videoafsløringen, men Nick Hækkerup siger, at han ikke vil give sine embedsmænd signal om at ændre måden at føre sagen på.

Professor i forvaltningsret ved Københavns universitet, Michael Gøtze mener, at »videoen selvfølgelig kan skade statens troværdighed i sagen generelt«.

»Men det forpligter ikke kammeradvokaten juridisk til at ændre strategi. Det kan ændre sig, hvis man ønsker det politisk«.

Forsvarets auditører er gået ind i videosagen, siger viceauditør Kristian Kirk:

»Vi vil snarest tale med Anders Kærgaard, og derefter tager vi stilling til, om der er grundlag for at starte en egentlig ny efterforskning«.

Læs Dagens Tema

1. sektion side 4-5

DAGENS TEMA

På skrift: Forsvaret hænger på usandt udsagn

Efter nyopdukket video erkender forsvaret, at der var kameraer i Irak. Men de har skrevet det modsatte til Østre Landsret.

JOHN HANSEN, LARS HALSKOV,
JACOB SVENDSEN OG BO MALTESEN

Forsvaret har et problem: Forsvarskommandoen har oplyst, at de danske soldater i Irak i 2004 ikke havde mulighed for at optage videofilm under operationer. Oplysningen er givet på skrift i en retssag mod Forsvarsministeriet ved Østre Landsret.

Den videooptagelse, som kom frem i går sammen med tidligere efterretningsofficer Anders Kærgaards forklaring, dokumenterer, at Forsvarskommandoens oplysning er forkert: Ikke alene er den i sig selv en optagelse af en militæroperation 25. november 2004, foretaget af en officer i det danske forsvar. Filmen viser også mindst endnu et snurrende videokamera i hænderne på en anden dansk soldat.

Afsløringen får advokat Christian Harlang til at anklage Forsvarsministeriet for bedrageri:

»Det er bedrageri over for processen, det er en strafbar handling, der er foregået«, siger Harlang. Han er advokat for ti irakere, der søger erstatning af Forsvarsministeriet for den overlast, de hævder at have lidt under og efter operationen i Irak i 2004.

Fire ministerier står bag

Peter Biering, Kammeradvokaten, har lagt forsvarrets oplysninger frem i retten:

»Vi har fået oplysningerne i retssagen fra Forsvarsministeriets departement. Før vi lægger noget frem for retten, er alt vendt med og godkendt af de fire ministerier, der følger sagen. Foruden Forsvarsministeriet er det Justitsministeriet, Udenrigsministeriet og Statsministeriet«, siger han.

Det endelige ansvar for oplysningen om de manglende muligheder for at filme ligger hos forsvarschef Per Bartram, som det i går ikke lykkedes at træffe for en kommentar.

HÅRDHÆNDET. Videoen viser, at i hvert fald én anholdt iraker blev sparket en gang og trængt på en gang af et medlem af de irakiske sikkerhedsstyrker, og at de danske og britiske soldater ikke reagerede på det. Foto: Fra den omtalte video

Torben Kjeldsen, informationsmedarbejder i Forsvarskommandoen, oplyser dog, at Forsvarskommandoen i den konkrete sag har fået oplysningerne fra Hærens Operative Kommando (HOK).

Det var i går ikke muligt at få en forklaring på forløbet fra HOK.

Forsvaret har flere gange under retssagen benægtet, at der eksisterede videooptagelser af aktionen i Irak – endda efter angiveligt at have »undersøgt sagen«. Det fremgik af et svar på en ansøgning om aktindsigt i december 2011, som også er fremlagt under sagen i Østre Landsret:

Oberstløjtnant Niels Tønning, dengang i Forsvarskommandoen, svarede, at »det kan på baggrund af den gennemførte undersøgelse oplyses, at forsvaret ikke har foretaget filmoptagelser under gennemførelsen af Operation Green Desert i Al-Zubair i Irak 25. november 2004«.

Ukendt undersøgelse

Niels Tønning siger til Politiken, at han ikke ved, hvad »undersøgelsen« gik ud på, og derfor heller ikke kan svare på, hvor-

dan det lykkedes at »undersøge sagen« uden at opdage, at der var blevet filmet under operationen.

»Det var min souschef, der var sagsbehandler, så jeg var ikke selv nede i substansen«, siger Niels Tønning.

Hans daværende souschef lykkedes det i går ikke at træffe for en kommentar.

Den tidligere efterretningsofficer Anders Kærgaard gav på et pressemøde i går detaljerede oplysninger om videokameraer hos den danske bataljon i Irak i 2004.

Der kom, forklarede han, tre sæt kameraer i en kasse fra HOK en eller to dage før operationen 25. november.

De var ledsaget af et direktiv fra Hærens Operative Kommando om, at de skulle bruges til at dokumentere, hvad der skete under operationer i Irak. Anders Kærgaard skrev et direktiv om, hvordan kameraerne skulle anvendes under Operation Green Desert, forklarede han.

»Det var første gang, vi skulle have kameraudstyret med på en operation, derfor var der ekstra opmærksomhed om det«.

“

Jeg kan ikke give dig en god forklaring John Dalby, oberst

Det var store, kostbare og – for 2004 – avancerede kameraer.

Alle tre kameraer var i brug under aktionen, siger Kærgaard: Et havde panserinfanteristerne med på deres del af operationen, de to andre fulgtes ad hos henholdsvis spejdereskadronen og i hænderne på Anders Kærgaards chef i efterretningssektionen, Jesper Møller-Pedersen, som tilsyneladende optog den film, der nu er kommet frem.

Jesper Møller-Pedersen var torsdag ikke at træffe for en kommentar.

Advokat Christian Harlang har nu via Østre Landsret opfordret Forsvarsministeriet til at prøve at finde filmene fra de to øvrige videokameraer.

Daværende chef for den danske bataljon oberst John Dalby husker ikke, at der blev brugt kameraer under operationen i Al-Zubair.

»Vi havde ingen kamerahold, altså soldater med kameraer. Og vi skriver i vores slutrapport, at det ville have været godt, hvis vi havde, for så kunne vi forsvare os mod beskyldninger, der var ukorrekte, for eksempel at vi havde været inde i moskeen«.

Hvordan kan det så ske, at der alligevel findes videoer? Der er tale om store synlige kameraer, som nogle af dine nærmeste medarbejdere, blandt andre din efterretningschef, anvender. Hvorfor ved du ikke det?

»Jeg kan ikke give dig en god forklaring, og hvis jeg kunne, så havde jeg gjort det. Efterretningsfolkene havde kameraer til brug for deres rekognoscering. Og det ser ud til, at det var dem, der blev brugt«.

På hvis initiativ?

»Det ved jeg ikke. Jeg var ikke klar over det. Det skulle jeg have vidst, men der er formentlig mange andre ting, jeg ikke har vidst, men som jeg burde vide«.

Men når der var kameraer, hvorfor spørger du så ikke efter aktionen til, hvad båndene viste?

»Jeg samler folkene, da der opstår rygter om, at der er noget, der ikke gik så godt. Jeg spørger ikke til kameraer og bånd, jeg spørger til, om nogen har noget, der kan dokumentere, at der gik noget galt. Ingen melder sig, ingen siger noget om nogen bånd«.

Hvorfor ikke?

»Jeg ved det ikke, og i dag føler jeg det direkte ubehageligt«.

john.hansen@pol.dk

4 | DAGENS TEMA

IRAK-SAGEN

Den store løgn, der skjulte overgreb

Den danske militærledelse i Irak gennemførte omstridt militæraktion i Irak i 2004, selv om efterretningsofficerer advarede mod den. Det fortæller tidligere efterretningsofficer Anders Kærgaard, der også siger, at danske officerer filmede og overværede irakiske soldaters hårdhændede behandling af civile uden at gribe ind.

LARS HALSKOV, JOHN HANSEN,
JACOB SVENDSEN OG BO MALTESEN

Det var en helt særlig opgave - og kun efterretningsofficer Anders Kærgaard havde den viden, der skulle til for at vurdere, om den skulle udføres.

Det var i slutningen af november 2004, og hans chef, oberst John Dalby, henvendte sig til ham i den danske militærlejr's efterretningssektion i det sydlige Irak. John Dalby meddelte, at deres militære irakiske samarbejdspartnere havde vigtige oplysninger om irakiske terroristers opholdssteder i byen Az Zubayr og ville have dansk hjælp til en militær operation.

Netop Az Zubayr var Anders Kærgaards ansvar som efterretningsofficer. John Dalby bad ham derfor om at tage en snak med en irakisk efterretningsofficer, som ville præsentere de irakiske efterretninger om terroristerne.

Som en del af standardproceduren stede Anders Kærgaard den irakiske officer med en række trickspørgsmål. Han spurgte bevidst ind til steder, hvor han med sikkerhed vidste, at der ikke var irakiske terrorister. Men over for irakeren lod han, som om der på disse steder var folk, som fremstillede vejsidebomber, eller folk, der var tilknyttet al-Qaeda.

Den irakiske efterretningsmand svarede beredvilligt på alle spørgsmål, men svarene afslørede ham. For irakeren svarede bekræftende på, at der var terrorceller de steder, hvor der udelukkende boede almindelige irakiske civile.

»Du er fuld af løgn«, tænkte Anders Kærgaard.

Kærgaard skete det med henvisning til, at aktionen kunne bruges som et led i udannelsen af de irakiske soldater.

Efterhånden som planlægningen af operationen skred frem, foreslog danskerne, at en særlig irakisk politienhed, TSU, også kom med, fordi de havde større erfaring end de irakiske soldater.

Klokken 3.30 25. november 2004 begyndte de militære køretøjer at bevæge sig ud i mørket. I alt 1.000 danske, britiske og irakiske soldater og politi indledte Operation Green Desert.

Styrkerne gik i aktion ved målene i byen Az Zubayr. Hele operationen blev ledet fra John Dalbys pansrede mandskabsvogn, der holdt ved en indfaldsvej til byen. Her lyttede også Anders Kærgaard til meldingerne over radioen.

»Det blev meldt over radioen, at soldaterne gik ind i husene, og at de ikke mødte modstand. Flere steder blev der fundet lette håndvåben, men alle irakiske familier havde håndvåben for at forsvare sig, så det var der ikke noget usædvanligt i. Vi hørte, at flere beboere blev arresteret, men hvor var alle terroristerne henne?«, fortæller Anders Kærgaard.

De besluttede at køre mod det sidste mål, som var en gård uden for byen, hvor

Hvor var alle terroristerne henne?
Anders Kærgaard

der ifølge irakerens oplysninger skulle være en træningslejr for terrorister for al-Qaeda. Igen viste irakerens oplysninger sig at være forkerte. Til gengæld fandt soldaterne noget andet.

Han fortsatte med at udspørge den irakiske militærmand for at være sikker på sin konklusion: »Hvad har du så ellers? Hvad er det, du gerne vil fortælle mig?«.

Irakeren sagde, at den kommende operation omfattede tre mål inde i byen og et fjerde mål lidt uden for byen. Han fremførte, at målet ude på landet var en al-Qaeda-træningslejr, hvor der var sværtbevæbnede terrorister. Og inde i byen var der forskellige terrorceller - blandt andet en gruppe, som var loyal over for den væltede diktator Saddam Hussein.

Anders Kærgaard tog den irakiske officer med over til et stort kort over byen og bad ham om at udpege de nøjagtige steder for målene. Det kunne irakeren ikke. Som den tidligere danske efterretningsofficer i dag udtrykker det:

»Jeg sendte ham tilbage til hans irakiske bataljonschef, og jeg sagde til John Dalby: »Prøv at høre her. Det er utroværdigt. Jeg tror ikke en skid på det.«.

Advarede mod aktion

I går trådte Anders Kærgaard frem og fortalte, hvordan danske officerer under operationen filmede og overværede irakiske soldaters hårdhændede behandling af irakiske fanger uden at gribe ind. Og advokat Christian Harlang fremlagde en video fra aktionen, der blandt andet viste en irakisk politisoldat, som sparkede en fange. Han er advokat for 11 irakere, der har rejst sag mod det danske forsvarsmiljø, fordi de vil have erstatning for den mishandling, som de siger, at de blev udsat for under og efter operationen.

Men over for Politiken fortæller den tidligere efterretningsofficer altså, at han anbefalede, at Operation Green Desert slet ikke blev gennemført. Han frygtede, at danskerne blev involveret i et internt irakisk opgør.

Alligevel fastholdt John Dalby, at operationen skulle gennemføres. Ifølge Anders

»Soldaterne fandt en stor mængde hash på gården, og den irakiske enhed TSU anholdt enkelte beboere. Vi blev egentlig glade, for så havde operationen da ikke været helt tosset, men jeg tænkte: »Hvad er det lige, vi har været en del af?«. Alt peger på, at vi blev misbrugt, fordi den danske bataljon blev indsat i en operation, hvor vi risikerede danske og irakiske liv for at løse et internt narkotikaopgør i de irakiske sikkerhedsstyrkers kredse«, siger Anders Kærgaard.

Da operationen var overstået, var fundet af de cirka 350 kilo hash det mest spektakulære. Resten af udbyttet var næsten ikke værd at skrive hjem om: 15 håndvåben med ammunition, lidt sort krudt og våbendele som kikkertsigter.

Alligevel havde styrkerne under operationen tilbageholdt 36 irakere. Og dagen efter var stoltheden tydelig på Hærens Operative Kommandos hjemmeside: »Operationen gik som planlagt og med stor effektivitet. Selv om personerne i målet efter al sandsynlighed hører til nogle af vores hårde modstandere, var der absolut ingen, der valgte at yde modstand. De irakiske enheder gjorde et rigtigt godt indtryk«.

Men de irakere, der blev taget til fange under operationen, blev ikke dømt for noget. Tværtimod blev de løsladt efter et stykke tid. Og under aktionen oplevede Anders Kærgaard en anden virkelighed end den officielle version.

Mens han stod sammen med John Dalby ved gården uden for byen, kom chefen for spejdereskadronen, Anders Olesen, og chefen for efterretningssektionen, Jesper Møller-Pedersen, hen til dem. De to officerer havde ledet aktionen ved et af målene inde i byen, og ifølge Anders Kærgaard sagde de til John Dalby:

»Hold kæft, de fik stryg«.

Hvilket fik John Dalby til at replicere: »Hvem fik stryg?«.

»De der TSU-folk pryglede irakerne nede hos os«, lød svaret fra de to officerer.

Anders Kærgaard var forundret, men Dalby diskuterede det ikke yderligere.

Da militærkolonnen kom tilbage til den danske lejr, satte Anders Kærgaard sig ind på sit kontor for at skrive en rapport om aktionen. Men pludselig hørte han efterretningschefen Jesper Møller-Pedersen udbryde i den anden ende af kontoret, at nogle civile får »tæsk«.

Anders Kærgaard rullede kontorstolen hen til sin efterretningschef og kiggede ind i skærmen på et kamera. Her kørte en videooptagelse fra det mål i byen, hvor efterretningschefen og chefen for spejdereskadronen havde været tidligere på dagen – og det var efterretningschefen selv, der var kameramand.

»Jeg ser på optagelsen flere irakere, der ligger ned på jorden på 25 meters afstand i morgengryet, og der står irakiske TSU-folk ved siden af dem. En af TSU-soldaterne sparker folkene, der ligger ned. Og så ser jeg kameraet blive slukket. Så går der noget tid, og så bliver kameraet tændt igen. Så er det blevet dagslys, og irakerne bliver ført væk«, fortæller han.

Der var kun ham og efterretningschefen i kontoret, og ingen af dem sagde noget til hinanden.

Hvorfor sagde I ikke noget? Det ville da være den mest naturlige reaktion?

»Ja, men jeg tror, at jeg gik lidt i chok og tænkte: »Du godeste. Hvad skal vi gøre ved det? Hvordan griber vi det an?«.

Han rullede kontorstolen tilbage på plads. Så rejste Jesper Møller-Pedersen sig og gik. Anders Kærgaard gik over og tog det lille bånd ud af kameraet og gik ind til John Dalby, der sad på den modsatte side af gangen. Han sagde til bataljonschefen:

»Vi har et problem«.

Ifølge Anders Kærgaard fortalte han John Dalby, hvad der var på båndet. Derefter gik han tilbage til kontoret og hentede kameraet, så han kunne vise obersten på kameraets skærm, hvad der var på billederne.

»Vi fandt frem til den del af båndet, der var relevant, og så sagde John Dalby: »Ved du godt, hvad det her vil betyde?«.

Den danske efterretningsofficer var ikke i tvivl om, hvad obersten mente:

»En offentliggørelse ville betyde, at den danske bataljon ville være ude af Irak i løbet af 14 dage, og at den irakiske civilbefolkning kom til at mangle en dansk bataljon til at sørge for sikkerhed i området op til det forestående nationale irakiske valg«.

Men sagde John Dalby det til dig?

»Nej, han sagde ikke mellemregningen. Det var der ingen grund til. Vi vidste begge godt, hvad det indebar, og jeg sagde til ham, at jeg godt vidste, hvad det betød«.

Ifølge Anders Kærgaard sagde obersten herefter:

»Kan du bære det ansvar?«.

Det spørgsmål overraskede den danske efterretningsofficer.

»Det tog mig lidt med bukserne nede. Jeg er et moralsk menneske, så jeg måtte tænke mig om, men jeg kom rimelig hurtigt frem til en konklusion og svarede: »Ja, jeg synes, at vi skal blive, for vi har en opgave«, fortæller Anders Kærgaard.

Ifølge ham kom John Dalby herefter med en overraskende melding: »Du beholder båndet«.

Hvor båndet så havnede, har Anders Kærgaard givet to forskellige forklaringer på. Til Politiken fortæller han, at han havde båndet, og at det for nylig blev overdraget til advokat Christian Harlang. Men på et pressemøde i går sagde han, at han gav det tilbage til John Dalby i 2004, og at det først for nylig er dukket op igen.

Over for det står, at John Dalby i går afviste, at han har set det omstridte videobånd. Samtidig ønsker den tidligere spejdereskadronchef Anders Olesen ikke at udtale sig i sagen, mens det ikke har været muligt at få en kommentar fra den daværende efterretningschef, Jesper Møller-Pedersen.

Tekststørelse

[Almindelig](#) | [Mellem](#) | [Stor](#)

Print siden

Deadline hvert femte minut

Kristian Kornø | Thomas Svensson | David Rebouh - 15:01 - 19. okt. 2012

Ny officer står frem: Oberst Dalby underrettet om vold mod civile

Afsløring: Officer var sammen med oberst John Dalby, da han fik besked om, at danske soldater havde overværet overgreb mod civile irakere uden at gribe ind

Reserveofficer og tidligere militær tolk Jamal Hammoud står nu frem og fortæller, at oberstløjtnant John Dalby under operation Green Desert fik klar besked om overgreb mod civile irakere.

Se interview med Jamal i tv-indslaget over artiklen

Dermed bekræfter han den forklaring, som tidligere efterretningsofficer Anders Kærgaard i går stod frem med i Ekstra Bladet.

- Det er ikke rigtigt, når John Dalby siger, han ikke har hørt om overgrebene. Jeg var lige ved siden af ham, da han fik underretningen af eskadronchefen, siger Jamal Hammoud.

Den 25. november 2004 sidder Jamal Hammoud i en såkaldt fremskudt kommandostation sammen med sin chef, oberst John Dalby, og efterretningsofficer Anders Kærgaard. De befinder sig ca. 500-800 meter fra stedet, hvor 36 civile irakere bliver anholdt.

Under operationen kommer en eskadronchef kørende tilbage i en Piranha-mandskabsvogn og rapporterer til oberst John Dalby.

LÆS OGSÅ: Irak-chef indrømmer: Vi havde kameraer

- Eskadronchefen kommer hen og siger til os 'Det er gået godt, men de irakiske fanger fik nogle ordentlige høvl', fortæller Jamal Hammoud.

- John Dalby og jeg stod lige ved siden af, og vi hørte det klart og tydeligt. Dalby løfter øjenbrynet og siger 'Nå, okay'. Mere skete der ikke.

- Der blev taget notits, og så var det det. Der blev ikke grebet ind over for overgrebene eller fulgt op på det, så vidt jeg er informeret.

30-årige Jamal Hammoud, der i dag studerer og har et civilt job, fortæller også, at den danske bataljon godt kendte til den irakiske politistyrkes rygter.

- Det var politiets elitetropper, og det var af forskellige årsager velkendt, at irakernes behandling af fanger kunne være hårdhændet

LÆS OGSÅ: Irak-video afslører endnu en løgn

Jamal Hammoud bekræfter yderligere, at der var kameraer med under operation Green Desert.

Den uddannede sprogofficer har også været i bl.a. Afghanistan og Libanon for det danske forsvar.

Han står frem i Ekstra Bladet, fordi han er indkaldt som vidne i den retssag, 11 civile irakere har anlagt mod den danske stat for at have et medansvar i den mishandling, de blev udsat for under og efter operation Green desert.

Ekstra Bladet har hele dagen forsøgt at få en kommentar fra oberstløjtnant John Dalby. Desværre forgæves.

Tekststørelse

[Almindelig](#) | [Mellem](#) | [Stor](#)

Print siden

**Ekstra
Bladet .dk**

Deadline hvert femte minut

Magnus Bjerg - 17:08 - 19. okt. 2012

Forsvarschef Peter Bartram (tv.) modsiger på direkte tv sin underordnede oberst John Dalby. (Fotos: Peter Hove Olesen/POLFOTO og Henning Bagger)

Forsvarschef modsiger sin oberst

Total kaos i forsvaret: Den øverste chef modsiger på direkte tv sin underordnede chef, der har givet indrømmelse i Irak-sagen

Der er total kaos i Forsvaret, hvor den øverste chef, Peter Bartram, netop på direkte tv har modsagt en af sine underordnede chefer.

Oberst John Dalby har ellers i dag indrømmet, at Forsvaret *havde* kamerahold ved Operation Green Desert. Noget der ellers tidligere er blevet benægtet hårdnakket af Forsvaret.

- Efterretningsfolkene havde kameraer til brug for rekognoscering, og det ser på videoen ud til, at

det var dem, der blev brugt under operationen, sagde han tidligere i dag.

Alligevel tonede forsvarschef Peter Bartram sent fredag eftermiddag frem på TV 2 News og undsagde obersten.

Læs også:

Hvad skete der under Operation Green Desert

Ny officer står frem: Oberst Dalby underrettet om vold mod civile

Forsvaret får hotline til Irak-afsløringer

Det *kan* jo godt være soldaternes egne privatkameraer, der havde optaget mishandlingen af de civile irakiske fanger, som hele sagen handler om, fortalte forsvarschefen på News.

- På de her operationer er der utrolig mange soldater, som har skufferne fulde af billeder og andet materiale fra de missioner, de har været på, fordi de er utrolig stolte af det arbejde, de har udført, sagde forsvarschef Peter Bartram til TV 2 News.

På optagelserne kan man ellers tydeligt se, at der er tale om, store synlige kameraer, man ikke bare har i brystlommen. Slet ikke i 2004, hvor optagelserne er fra.

Torsdag fremlagde den tidligere efterretningsofficer Anders Kærgaard en video fra aktionen. I en kort sekvens ses irakiske soldater sparke de anholdte. Kærgaard siger til Ekstra Bladet, at han viste filmen til bataljonschefen.

En påstand som John Dalby afviser, selvom flere officerer nu fortæller, at Dalby var orienteret om mishandlingen.

Få overblik: Hvem siger hvad i sagen om Irak-videoen?

kl. 13:06

HVEM SIGER HVAD I SAGEN OM IRAK-VIDEOEN

Historien kort

I 2004 foregik Operation Green Desert i Irak. Her stammer den hidtil hemmeligholdte video fra. Videoen viser, at danske soldater så til, mens den irakiske sikkerhedsstyrke mishandlede irakiske fanger.

Operation Green Desert

Operationen fandt sted den 25. september 2004 i byen Az Zubayr, der ligger 15 kilometer sydvest for Basrah i Irak. Formålet med operationen var at undersøge huse i fire udpegede områder. 1000 danske, britiske og irakiske soldater deltog i operationen. Operationen resulterede i 36 tilbageholdte irakere og beslaglæggelse af våben og ammunition.

Anders Kærgaard, tidligere officer bag lækket

Anders Kærgaards kollega optog videoen i Irak i 2004. Kærgaard så den kort efter og henvendte sig ifølge ham selv til sin chef, oberst John Dalby. Ifølge Anders Kærgaard blev John Dalby chokeret. Men han valgte alligevel at hemmeligholde videooptagelsen. Ifølge Anders Kærgaard var det fordi Dalby var bange for et politisk pres, der ville resultere i en tilbagetrækning.

John Dalby, chef for operationen, oberst.

John Dalby var øverstbefalende på hold 4 i Irak i 2004 under Green Desert-operationen. Han afviser at have kendt til videoen. Han forklarer, at han samlede hele bataljonen efter en irakisk avis skrev om det. Han fortæller, at ingen trådte frem dengang og fortalte om det.

Forsvarsminister Nick Hækkerup

I oktober 2012 blev Forsvarsministeriet ringet op af Anders Kærgaard, der fortalte om videooptagelsen. Herefter lavede ministreret et notat, som Hækkerup sendte videre til auditørkorpsset, så det kan bruges i retssagen og af undersøgelseskommissionen.

Advokat Christian Harlang

På vegne af 11 irakere har Christian Harlang stævnet Forsvarsministeriet. De 11 irakere hævder at være blevet udsat for tortur under Green Desert-operationen i november 2004. Det var under samme operation, videoen blev optaget.

Forsvarschef Jesper Helsø

I december 2004 afviste forsvarschef Jesper Helsø i Politiken, at der havde fundet mishandlinger sted under dansk deltagelse: "Vi har ansvar for det, som vi foretager os, og irakerne har ansvar for det, de foretager sig. Og vi har ikke fået noget at vide om mishandlinger," skrev han.

Grafik: Mie Hvidkjær, DR

Skrevet af: [Louise Damløv \(mailto:ldam@dr.dk\)](mailto:ldam@dr.dk) DR Nyheder

Den hidtil hemmelige video fra Irak afslører, at danske soldater har overværet overgreb på civile irakere uden at gribe ind. Manden bag lækket af videoen, en tidligere efterretningsofficer, Anders Kærgaard, så videoen umiddelbart efter den var blevet optaget.

Derfor gik han til sin chef, oberstløjtnant John Dalby. Men han reagerede ikke, hævder Kærgaard. I stedet afviste han flere gange i medierne, at danske soldater havde overværet fangemishandling i Irak.

Dr.dk giver dig her et overblik over, hvem der siger hvad.

læs også

Officer bag læk: Jeg viste videoen til min chef

Advokat om Irak-video: Der kommer mere...

Forsvarskommando afviser at kende til overgreb

Soldaterforening: Ikke nu igen

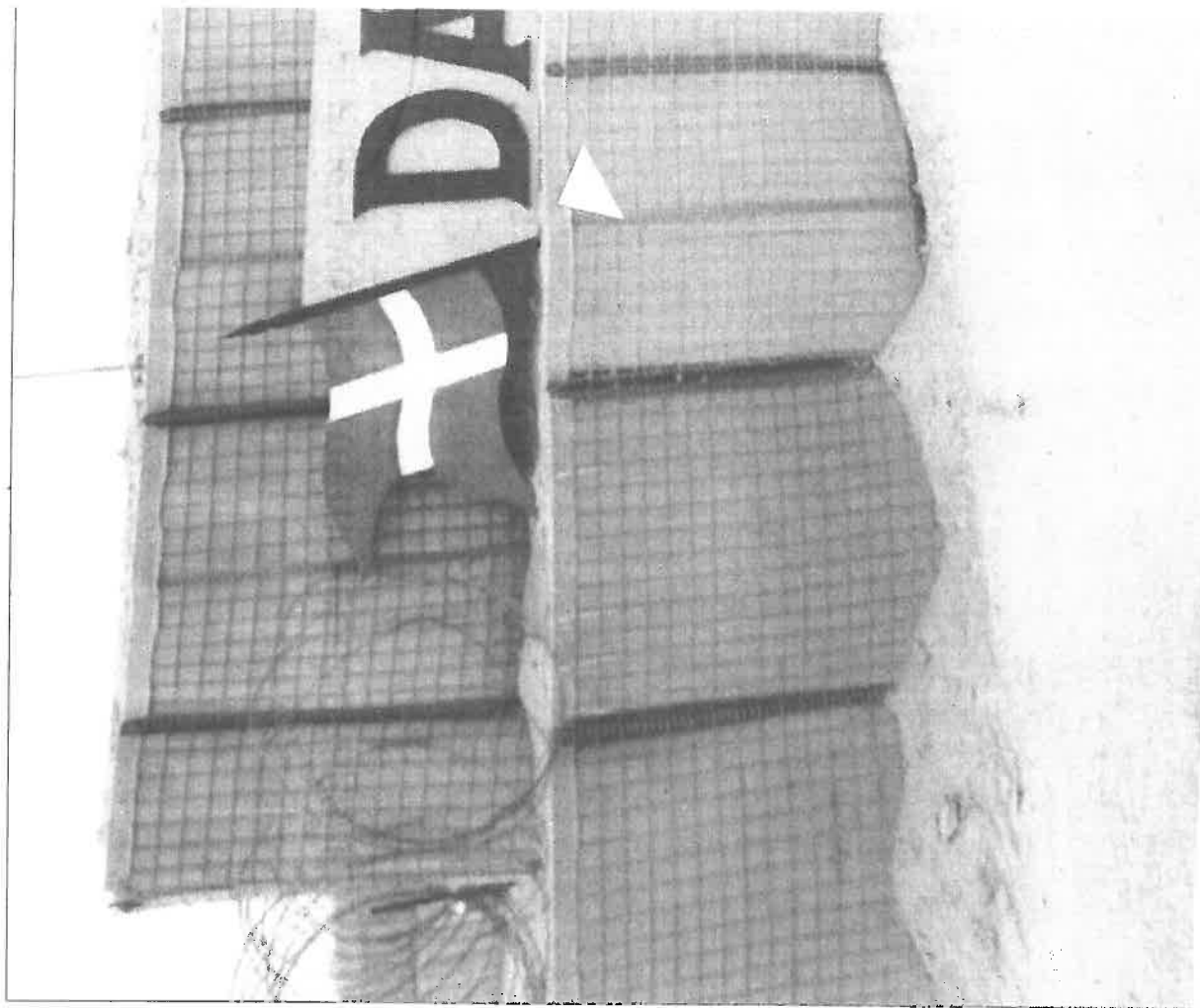
Overblik: Det gik Operation Green Desert ud på

Advokat: Der kan være flere videoer

Auditørkorpset går ind i fangesag

■ IRAK-LØGNEN ■

JEG HAR ALDRIG SETT DEN VIDEO

OBERSTLØJTNANTEN MELDER PAS: John Dalby afviser, at han har set videoen, hvor civile irakere blev slået og sparket

KONFRONTATION

Ekstra Bladet har flere gange forsøgt at vise oberstløjtnant John Dalby optagelserne af de overgreb, som danske soldater så, mens de var under hans kommando, da han var øverstbefalende oberst på hold 4 i Irak i 2004. Men oberstløjtnanten har kun tid til at tage den over telefonen.

– Tidligere har du afvist, at der fandt overgreb sted?

– Ikke, da det for nylig kom frem, at to soldater sagde, at de havde set irakiske soldater være hårde over for fangerne. Det beklager jeg. Ligesom jeg beklager, at soldaterne ikke greb ind over for det.

'Løbet er ligesom kørt'

– Skal du ikke indberette den slags?

– Jo, men bare fordi det bliver sagt af et vidne i 2010, så er løbet ligesom kørt.

– Du vidste altså ikke før, at irakerne fik slag og spark under deres anholdelser?

– Nej, nej. Derfor gik jeg også meget kraftigt ud og afviste det, da den irakiske avis skrev om overgreb umiddelbart efter.

Jeg samlede hele bataljonen og spurgte, om nogen havde overværet noget. Det var der ikke. Og det havde jeg jo heller ikke, for jeg sad i en pansret mandskabsvogn.

– Vi har et vidne på, at du ef-

terfølgende har set den video?

– Nå. Det må stå for hans regning.

– Det har du ikke?

– Nej, det har jeg sgu ikke.

Hvis jeg havde set noget på video fra den operation, så ville det have været med i de reaktioner, jeg havde over for de irakiske chefer, da jeg havde dem inde i to timer og forelæse for dem om krigens love efter operationen.

– Det kan vel også være for at begrave sagen?

” Nu kan vi jo ikke gøre andet end at konstatere, at det er sket, selv om ingen trådte frem dengang

– Hvis jeg havde tænkt mig at begrave det, så var jeg ikke gået direkte i de irakiske medier, da vi blev anklaget af de irakiske aviser.

– Jeg ville heller ikke have briefet 12 folketingspolitikere om operationen, da de var nede og besøge mig, og jeg ville ikke have talt med journalister i de efterfølgende otte år.

'Det har jeg aldrig set'

– Vores vidne har jo vist dig videoen, hvor irakiske politistyrker både slår og sparker tilfangetagne irakere?

– Nå, nå. Det har jeg aldrig set.

– Mens du sad i din pansrede mandskabsvogn, kom der en eskadronchef over og fortalte, at irakiske fanger fik tæsk. Erindrer du det?

– Nej. Jeg havde kun en eskadronchef, og jeg har stadig hans redegørelse, og der står ikke noget som helst. Det ville undre mig meget, hvis han skulle have været ovre og fortælle mig det.

– Kan du have glemt det?

– Næh. Og rapporten er meget tydelig. Ligesom andre dokumentationsting, jeg har liggende.

'Det er bandsat ærgerligt'

– Kan du have glemt, at du har set videoklipet?

– Hvis jeg havde set noget klip, hvor irakere var blevet slået eller sparket, så var det blevet brugt over for de irakiske chefer, jeg talte til på baggrund af beskyldningerne.

Vi har efter min bedste overbevisning ikke været vidner til, at de har været udsat for en hårdhændet behandling.

– Jeg kan på videoen se, at danske soldater overværer, at irakiske fanger bliver slået og sparket.

– Er du sikker på, at det er fra Green Desert?

– Ja.

– Men igen. To af mine soldater er også stået frem og har sagt, at de har set det. Igen kan jeg kun sige, at det

Chefen

– Vi har efter min bedste overbevisning ikke været vidner til, at irakere har været udsat for en hårdhændet behandling, siger John Dalby, der var øverstbefalende oberst på hold 4 i Irak i 2004, da operation Green Desert fandt sted.

FOTO: HENNING BAGGER/SCANPIX

er bandsat ærgerligt.

'I dag er det jo for sent'

– Hvis vi oven i købet har haft video af episoden, så er det endnu mere ærgerligt, at vi ikke fik det dengang, hvor vi kunne have reageret på episoden. I dag er det jo for sent. Nu kan vi jo ikke gøre andet end at konstatere, at det er sket, selv om ingen trådte frem dengang.

– Flere gange i løbet af dagen får du at vide, at irakere har fået prygl. Men det benægter du stadig?

– Ja, det gør jeg. Det har jeg ikke.

FORSVARETS LOGNE

Forsvarskommandoens notat 8. december 2004: 'Den danske bataljon har ikke konstateret nogen form for overgreb mod de tilbageholdte under operationen... Der er hverken under eller efter operationen meldt til den danske bataljon om nogen form for overgreb.'

Forsvarschef Jesper Helsø i Politiken 8. december 2004: 'Vi har ansvar for det, som vi foretager os, og irakere har ansvar for det, de foretager sig. Og vi har ikke

fået noget at vide om mis-handlinger.'

Oberstløjtnant John Dalby i Berlingske Tidende 31. december 2011: 'Dengang sammenkaldte jeg hele bataljonen og spurgte, om nogen havde set noget ukorrekt. Ingen meldte sig. Selvfølgelig kan man forestille sig, at soldater ville tie om det for at undgå bebrejdelser for ikke at have grebet ind. Men efter hvad jeg kunne finde ud af, var der ikke noget.'

Tænketank: Befolkningen er blevet ført bag lyset

Den uafhængige udenrigspolitiske tænketank Rådet for International Konfliktløsning (RIKO) mener, at de nye oplysninger om operation Green Desert viser, at befolkningen har fået forkerte oplysninger om krigen i Irak.

- Det er en anden krigsfør-

” Det er vigtigt at finde ud af hvem der har kendt til det

sel end den, vi har fået oplysninger om fra både den daværende forsvarsminister

(Søren Gade, red.) og statsminister (Anders Fogh Rasmussen, red.).

- Hvis danske soldater har overværet irakiske fanger blive mishandlet, så er det en rigtig alvorlig sag, som bør få konsekvenser på politisk niveau.

Det er vigtigt at finde ud

af, hvem der har kendt til det, siger bestyrelsesformand i RIKO, Søren Friis.

- Man bør kigge alvorligt på de her fangesager. Det skaber mistillid til politikerne, at befolkningen ikke kan stole på, at krigen foregår på den måde, de siger, påpeger Søren Friis.

IRAK-LØGNEN

RETSMEDICINER IKKE I TVIVL:

De blev udsat for tortur

De 11 civile irakere, der har stævnet Forsvarsministeriet i forbindelse med operation Green Desert i november 2004, er alle blevet udsat for tortur.

Det er konklusionen fra retsmediciner Jørgen Lange Thomsen, professor og institutleder ved Retsmedicinsk Institut på Syddansk Universitet.

Retsmedicineren, der har 28 års erfaring med at undersøge torturofre, har været i Amman og Beirut for sammen med to arabiske eksperter – en psykiater og en psykolog – at tilse irakerne.

Elektriske stød

Det er det Internationale Rehabiliteringsråd for Torturofre (IRCT), som har iværksat undersøgelserne, og i sin rapport til rådet skriver Jørgen Lange Thomsen, at der er tale om 'grov, langvarig fysisk mishandling, der dermed defineres som tortur'.

Efter tilfangetagelsen 25. november 2004 sad de civile irakiske sunnimuslimer fanget i helt op til 70 døgn.

Irakerne er efter egne udsagn blevet udsat for mishandling af forskellig art. Fra hån, slag og spark og mangel på mad og vand til grov tortur som elektrisk stød på brystkassen og i skridtet. Flere skulle også være blevet udsat for mere avancerede torturformer som at blive hængt op i kroge eller at blive slået under fødderne, mens håndled og ankler er bundet sammen.

Jørgen Lange Thomsen, der har gennemført fysiske undersøgelser og samtaler med irakerne, er helt sikker på, de taler sandt, og flere af ofrene har stadig alvorlige mén af torturen.

KAMPEN OM HÅNDSTÆVNING

Forsvarsministeriet for retten

Det danske bidrag til krigen i Irak kan meget vel ende med at blive et af de mest dystre kapitler i dansk udenrigspolitik.

En undersøgelseskommission skal undersøge Danmarks engagement i krigen – herunder behandlingen af irakiske fanger.

Og i det nye år skal Østre Landsret tage stilling til, om Danmark havde et medansvar for overgreb og tortur mod civile irakere.

I strid med konventioner

Det er advokat Christian Harlang, der på vegne af i alt 11 irakere har stævnet Forsvarsministeriet.

Hvis advokaten får medhold i, at irakerne under og efter deres tilfangetagelse blev udsat for mishandling, er det i strid med Danmarks internationale forpligtelser – herunder FN's torturkonvention og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

– Formålet med sagen er først og fremmest at tilvejebringe en form for retfærdighed for de 11 irakere, der er blevet udsat for modbydelig tortur som en direkte følge af den danske militære indsats i Irak, siger Christian Harlang.

Det må aldrig ske igen

– De skal have et plaster på såret, selv om det kun bliver et symbolsk beløb. Derud-

over skal sandheden frem for at undgå, at noget lignende nogensinde kan ske igen under Dannebrog, siger advokaten.

Irakerne kræver hver, en symbolsk erstatning af Danmark på mindst 50.000 kr. I spørgsmålet om den påståede tortur er vidneudsagnet fra en tidligere efterretningsofficer Anders Kærsgaard samt den video, som i dag kommer frem i den venterende retssag, helt afgørende beviser.

– Filmen viser, at der fandt mishandling sted under anholdelsen, og den er et håndgribeligt bevis i en sag, hvor staten i form af Forsvarsministeriet hidtil har benægtet alt, siger Christian Harlang.

– Filmen gør det klart, at statens metode i retssagen består i at lyve og undertrykke fakta, mener Christian Harlang.

Sagen syltes

Retssagen er trukket i langdrag. Civilstyrelsen, som hører under Justitsministeriet, har bl.a. afslået, at irakerne kan få fri proces.

Den afgørelse er nu ved at blive behandlet på ny i Procesbevillingsnævnet.

Efter mere end et år er sagen endnu ikke berammet. Og det har bl.a. fået det Internationale Rehabiliteringsråd for Torturofre til at kritisere Danmark for at sylte sagen

Danske soldater: Vi måtte ikke gribe ind mod overgreb i Irak

18. Okt. 2012 kl. 23:28

Danske soldater fortæller, at de flere gange har overværet mishandling mod civile i Irak, og at de fik ordre om ikke at gribe ind. (© DR)

Skrevet af: [Laura Marie Sørensen \(mailto:lmas@dr.dk\)](mailto:lmas@dr.dk) DR Nyheder

Flere af de danske soldater, der deltog i Operation Green Desert i Irak, fortæller, at de har overværet, at irakiske fanger blev mishandlet af irakiske sikkerhedsstyrker.

DR Nyheder har talt med en halv snes af de 100 danske soldater, der deltog i Operation Green Desert i 2004.

- De siger samstemmende, at de har været vidner til lignende situationer, hvor irakiske sikkerhedsstyrker behandlede fanger hårdhændet ved at sparke dem og slå dem, fortæller DR's globale korrespondent Steffen Kretz.

Læs også [Overblik: Det gik Operation Green Desert ud på \(/Nyheder/Indland/2012/10/18/1018171231.htm\)](/Nyheder/Indland/2012/10/18/1018171231.htm)

Hvis det stemmer, er det ikke noget ekstraordinært, der bliver vist i den video, som den tidligere efterretningsofficer Anders Kærgaard stod frem med tidligere i dag.

Videoen er optaget under Operation Green Desert i 2004 og viser, at danske soldater ser til, mens irakiske sikkerhedsstyrker mishandler irakiske fanger.

Læs også [Få overblik: Hvem siger hvad i sagen om Irak-videoen? \(/Nyheder/Indland/2012/10/18/125755.htm\)](/Nyheder/Indland/2012/10/18/125755.htm)

Påbud mod indgriben

De danske soldater, som DR Nyheder har talt med, fortæller, at de ikke skred ind - ligesom

at soldaterne på videoen heller ikke skred ind.

“Enkelte siger ligefrem, at det var ordrer fra deres officerer, at de ikke måtte skride ind.”

DR's globale korrespondent, Steffen Kretz

Forklaringen skulle være, at hvis man skred ind, ville man nedbryde det tillidsforhold, som man var ved at opbygge til de irakiske sikkerhedsstyrker, som blev trænet af danskerne, siger Steffen Kretz og fortsætter:

- Irakerne ville tabe ansigt på grund af en kulturbarriere, så det var ikke måden at gøre det på.

De danske soldater fortæller, at de i stedet gik til de lokale myndigheder efterfølgende og prøvede at lære dem om krigens regler, der foreskriver, at krigsfanger ikke må behandles hårdhændet.

Ledelsen vidste besked

Regeringen og forsvaret har konsekvent afvist, at soldater har været vidner til den slags overgreb.

Læs også [Forsvarskommando afviser at kende til overgreb \(/Nyheder/Indland/2012/10/18/1018102205.htm\)](/Nyheder/Indland/2012/10/18/1018102205.htm)

I TV Avisen 14. december 2004 sagde daværende forsvarsminister Søren Gade sådan her til påstandene om, at danske soldater havde overværet mishandling af fanger:

- Jeg er ikke i tvivl om, at det her er pure opspind, og at der ikke er tale om, at danske soldater har set på overgreb. Det er sådan, at det er en hver dansk soldats pligt at gribe ind, hvis man ser et overgreb.

Men det stemmer altså ikke overens med hverken videoen eller de beretninger flere danske soldater kommer med til DR Nyheder.

- De siger også, at alle i den danske lejr - inklusiv ledelsen - vidste, at de her overgreb fandt sted, og at det foregik præcis, som vi så det på videoen, siger Steffen Kretz.

Læs også [Auditørkorpset går ind i fangesag \(/Nyheder/Politik/2012/10/18/125731.htm\)](/Nyheder/Politik/2012/10/18/125731.htm)

Auditørkorpset går nu ind i sagen.

læs også

Nick Hækkerup: Forsvaret skal være ærlig

Advokat: Der kan være flere videoer

Få overblik: Hvem siger hvad i sagen om Irak-videoen?

Overblik: Det gik Operation Green Desert ud på

Auditørkorpset går ind i fangesag

Enhedslisten til forsvarsministeren: Gør op med råddenskaben

Forsvarsministeren: Jeg har først set videoen i dag

Officer: Forsvaret lyver om overgreb i Irak

Hemmeligholdt videooptagelse modbeviser forklaringer fra oberstløjtnant om overgreb mod civile irakere. Enhedslisten kalder minister i samråd

Skrevet af: Simon Fancony, Ritzau
Oprettet 18/10/2012 - 08:33

Uden at gribe ind har danske soldater overværet overgreb på civile irakere.

Det hævder en tidligere efterretningsofficer, som har givet Ekstra Bladet adgang til at se en hemmelig videooptagelse af et overgreb under operation Green Desert i Irak i 2004.

På optagelsen, der er foretaget af danske soldater, bliver en irakisk fange slået af en irakisk politisoldat og en anden fange bliver sparket. Da kameraet bliver tændt igen, siger en dansk soldat: "Har du set, de får bare nogle hug".

Den 31. december 2011 fastholdt chefen for operationen, oberstløjtnant John Dalby, at danske soldater "ikke overværede mishandlinger". Men det er soldater under hans ledelse, der har optaget videoen, ifølge Ekstra Bladet.

Den hemmelige video er meget belastende for forsvaret, vurderer Peter Viggo Jakobsen, lektor ved Forsvarsakademiet.

Han finder det svært at tro på, at John Dalby og resten af ledelsen i Irak ikke også har været bekendt med overgrebene, når de findes på film.

»Og så må man drage den konklusion, at Dalby ikke har fortalt hele sandheden om, hvorvidt danske soldater har været til de her overgreb,« siger Peter Viggo Jakobsen til Ekstra Bladet.

»Det er selvfølgelig med til at skade forsvaret endnu mere, end det allerede er blevet« tilføjer han.

John Dalby har ifølge den tidligere efterretningsofficer Anders Kærgaard set optagelsen.

En kollega viste Kærgaard optagelsen, som han fandt så voldsom, at han viste den til sin overordnede.

»Han kigger på mig og siger: "Du ved godt, hvad det vil betyde". Og det vidste jeg godt. Vi var holdet efter Hommel-fangesagen, så det kunne betyde, at den danske bataljon ville blive trukket ud af Irak«, siger Kærgaard til Ekstra Bladet.

Forsvaret har siden 2004 afvist forlydender om overgreb på fanger under operation Green Desert, ligesom oberstløjtnant John Dalby afviser over for Ekstra Bladet at have set den pågældende video, hvor irakere bliver slået og sparket.

Allerede få uger efter Operation Green Desert skrev den irakiske avis Al Manarah, at irakiske fanger var blevet udsat for overgreb under operationen, og at danske soldater havde overværet torturen.

Anklagerne om medvirken til tortur vakte opsigt, da det skete, blot få måneder efter at sagen om Annemette Hommel havde fået forsvarsminister Søren Gade (V) til at trække ledelsen af den danske Irak-bataljons Hold 3 hjem fra Irak.

John Dalby, der dengang var batalionschef, afviste anklagen fra avisen.

Mange år senere kunne Information dog i december 2010 fremlægge vidneudsagn fra en anonym dansk officer, som var med på Operation Green Desert.

»Jeg husker, at nogle af soldaterne bagefter talte om, at nogle af fangerne fik nogle ordentlige tæsk,« sagde officeren til Information.

Forsvarsminister i samråd

Offentliggørelsen af videoen får nu Enhedslstens forsvarsordfører, Nikolaj Villumsen til at lange ud efter forsvaret, som han mener har 'råddenskab i systemet'. Han kræver, at forsvarsminister, Nick Hækkerup (S) forklarer sig i samråd.

»Der er tydeligvis sket store fejl i forsvaret, og det tyder på, at der er en lidt mere grundlæggende råddenskab i systemet, når forsvaret i så mange år har afvist, at der var overgreb på civile, mens der tydeligvis har været dokumentation på, at det skete,« siger partiets forsvarsordfører, Nikolaj Villumsen til Berlingske Nyhedsbureau.

Men ifølge Dansk Folkeparti gjorde forsvaret det rigtige ved ikke at fortælle offentligheden om videoen. Det siger partiets forsvarsordfører Marie Krarup ligeledes til Berlingske Nyhedsbureau.

»Det er deres vurdering, og jeg tror, at det er en rigtig vurdering,« siger hun og forklarer, at forsvaret gjorde det rette i at »blive og vinde krigen.«

Kilde: <http://www.information.dk/314314>

Borgeren vs. staten

I snart 80 år har et privat advokatfirma haft monopol på at føre sager for staten – en »overvældende modstander«, mener mange jurister.

KAMMERADVOKATEN

BO MALTESEN

Midt i en tid med SF-rumlen i regeringen, dårlige meningsmålinger og vanskelige forhandlinger om næste års finanslov er en rapport om, hvordan »staten mest hensigtsmæssigt kan organisere sit indkøb af advokatbistand«, næppe finansminister Bjarne Corydons førstevalg som afslappende godnatlæsning. Herregud, det er en sølle udgiftspost på 3-400 millioner kroner, godt nok for opadgående, men alligevel. Og et privat advokatfirma har jo klaret de juridiske ærter siden 1936, så hvorfor ændre på det?

Nu har finansministeren selv bedt om redegørelsen, og hvis han skulle være i tvivl om behovet for at bladde i den, skal han blot spørge 11 irakere fra Basra syd for Bagdad og en gruppe fastboende og miljøaktivister i Østerild i Thy.

Fælles for den brogede flok er, at de føler sig så trådt på af staten, at de har anlagt sag mod den og dér er stødt ind i statens potente monopolsagførere, advokatfirmaet Poul Schmith med næsten 350 ansatte. Et firma, der har haft hvervet som statens advokat ubrudt siden midt i 1930'erne. Et firma, der vinder langt de fleste af sine sager og bliver belønnet for det af staten gennem et højere honorar, end hvis sager tabes.

Bjarne Corydon kunne også konsultere Frederik Waage. Han er jurist, har arbejdet som advokat i et af de største advokatfirmaer og er nu på Syddansk Universitet ved at skrive en ph.d.-afhandling om statens forpligtelser som modpart i en retssag. Et jomfrueligt forskningsemne.

Frederik Waage mener med holdpunkter i retsplejeloven, at staten i en retssag har særlig pligt til at være saglig og objektiv, også selv om staten er repræsenteret af et privat advokatfirma. Det er mange af landets jurister enige med ham i, blandt andre Peter Pagh, professor i miljøret ved Københavns Universitet:

»Staten har en forpligtelse til at lægge alt frem, både fordi en sag kan danne præcedens, og fordi der skal tages konkret hensyn til den svagere modpart, som borgeren jo er.«

I slutningen af oktober står Retssikkerhedsfonden for en konference på Christiansborg, hvor emnet netop er 'Med staten som modpart'. Og heller ikke fondens formand, den tidligere socialdemokratiske justitsminister Ole Espersen, er i tvivl om de særlige krav til staten:

»Staten skal opføre sig anderledes som part i en sag, alene af den grund, at staten har helt ekstraordinære muligheder, og det skal ikke gå ud over borgeren.«

Men sådan er virkeligheden ikke, mener Frederik Waage:

»Kammeradvokaten gør alt, hvad han overhovedet kan, for at vinde sagen. Det ligger i hans dna som advokat, og det ville jeg også selv være fristet til, hvis jeg arbejdede hos Kammeradvokaten. Den ensidige fokus på at vinde svækker borgerens retssikkerhed. Når det f.eks. handler om sociale rettigheder, er det netop ikke et spørgsmål om at vinde eller tabe.«

Managing partner hos Kammeradvokaten Peter Biering afviser dog, at borgerens retssikkerhed er truet:

»Kammeradvokaten skal varetage statens interesser. Det lever vi af. Men vi skal også tage hensyn til borgerens retssikkerhed. Det tager vi meget alvorligt.«

Irakerne fra Basra

De 11 irakere fra det sydlige Basra har via advokat Christian Harlang anlagt sag mod den danske stat med krav om erstatning på 50.000 kroner til hver. Irakerne mener, at danske soldater i Irak i 2004 behandlede dem krænkende og udleverede dem til tortur. Den første sag blev anlagt for et år siden, men man er endnu ikke kommet i gang med sagens substans på grund af det, Harlang har kaldt prokurator-kneb fra Kammeradvokaten, der har krævet, at hver iraker stiller en garanti på 40.000 kroner – og i øvrigt vil have sagen afvist som forældet.

Harlang mener, at det skal trække sagen i langdrag, så irakerne til sidst opgiver: »I sportens verden ville det ikke kunne ske, at 11 kunne spille mod 3, men det er i dag typisk styrkeforholdet, når en borger har brug for domstolene for at få sin ret. Det er staten som Goliat med enorme ressourcer mod borgeren David, der samtidig er udsat for den store ulempe, at domstolene har en stærk tilbøjelighed til at undgå at gå imod staten.«

Harlang peger på, at borgernes retssikkerhed gennem de senere år er blevet yderligere forringet af en række love og regler: »Den samlede sum af uligheder mellem stat og borger er problemet i de her sager. Det er borgeren, der skal løfte sagen under vanskelige og ulige vilkår, endda med meget begrænsede ressourcer.«

Vindmøllerne i Thy

Staten fremlagde i 2009 planer om at ekspropriere et større naturskønt område i Østerild i Thy til brug for et testcenter for kæmpevindmøller. Både fastboende og en miljøforening anlagde sag mod staten. Advokat René Offersen forklarer:

»Ekspropriationen var et voldsomt indgreb både mod enkeltpersoner og mod betydelige naturinteresser, og jeg mente, at den principielle sag skulle føres. Men

Jeg opdagede, at der træder andre kræfter ind på banen, når man vil føre en sag mod staten. Jeg troede f.eks., at det var et spørgsmål om uger, før man kunne få svar på ansøgning om fri proces til borgeren i en sag, som retten undervejs havde bestemt var principiel.

Men advokaten og Østerild-folkene blev klogere. Det tog halvandet år, før civilstyrelsen afgjorde sagen om fri proces.

»Og vi har via aktindsigt konstateret, at Kammeradvokaten har fået et honorar fra staten, der er mindst fem gange så stort som det, vi foreløbig har fået tilkendt via fri proces. Kammeradvokatens honorar er givet vokset siden – og sagen er langtfra slut«, siger advokaten, der oplevede, at staten via sin advokat bad om udsættelse til aflevering af et svarskrift, så der gik mere end et år, før der kom svar på Østerild-folkenes stævning.

»Det er i denne sag oplagt, at staten har glæde af, at sagen trækker ud. Møllebyggeriet blev jo ikke stoppet, selv om vi anlagde sag. Og man må sige, at dommerens goodwill over for staten er betydelig. Staten får lang snor«, siger René Offersten.

Han mener ikke, at borgeren nødvendigvis skal have samme økonomiske muligheder som staten:

»Staten skal være professionel og må gerne bruge flere ressourcer, blot det er med det formål at få en sag korrekt og objektivt belyst. Det er blot ikke det indtryk, man får som statens modpart. Som det er nu, er borgeren altid bagud mindst 0-1, når en sag begynder. Borgerens retssikkerhed er under pres.

Testcenteret i Østerild blev indviet i går.

Statens særlige forpligtelse

Tilbage til Frederik Waage i Odense, som om et år er færdig med sin ph.d. og har den ambition at beskrive de principper for objektivitet, som staten bør være underlagt som part i en sag. Men allerede nu har han et klart billede af problemet:

I straffesager har anklagemyndigheden pligt til at være objektiv og også lægge det frem, som taler til gunst for den tiltalte. Men i civile sager, som der her er tale om, lægger parterne hver sin sag frem, og så afgør dommeren sagen på det grundlag. Danske dommere foretager sig ikke noget selvstændigt undersøgende i en sag, forklarer Frederik Waage.

»Men modsat en privat part i en civil sag har staten en særlig forpligtelse til at være saglig og objektiv og i princippet lægge alt frem, også det, der taler til

ugunst for staten. Men hvis Kammeradvokaten finder et dokument, der afslører, at staten har begået en stor fejl, fremlægger han så det i retten? Næppe. Han fører sagen, som arbejdede han for en privat klient. Og borgeren, som ikke har et apparat, der leverer ham dokumenter og papirer, må lede efter nålen i høstakken«, siger Frederik Waage.

Han mener, at det ville være et mindre problem for staten at leve op til objektivitetskravet, hvis man som mange steder i udlandet brugte statens egne embedsmænd i retssager:

»Hvis statens egne ansatte førte sagerne, ville de som embedsmænd føle sig forpligtet af de almindelige forvaltningsregler om at belyse alle sagens aspekter, før sagen afgøres. Det føler Kammeradvokaten sig ikke bundet af.

Jo, han gør, siger Peter Biering fra Kammeradvokaten:

»Hvis vi støder på materiale, der stiller vores klient ugunstigt, så spørger vi det pågældende ministerium eller den pågældende styrelse: »Skal vi tage sagen alligevel?«. Og så siger klienten enten »Nej, lad os droppe det«, eller »Ja, for vi vil gerne have en domstolsafgørelse«. Men så bliver det på det fuldstændige grundlag, så også de ugunstige oplysninger fremlægges. Dommerne skal kunne stole på, at vi lægger alt relevant materiale frem.

Frederik Waage mener, at det er et problem for staten, at det samme firma i så mange år har været Kammeradvokat:

»Advokatfirmaet har opbygget så stor en viden om alle statens sager, at den langt overgår, hvad embedsmændene ved. Der er ikke et reelt modspil til Kammeradvokaten i de fleste ministerier, måske undtagen Justitsministeriet. I Skatteministeriet er der således en instruks om, at Kammeradvokaten selv kører sager, der ikke er principielle. Ministeriet hører ikke noget, før regningen kommer.

Kammeradvokaten gør alt, hvad han overhovedet kan, for at vinde sagen. Det ligger i hans dna som advokat

Frederik Waage
ph.d.-stipendiat

En formidabel modstander

Professor i retsproces ved Københavns Universitet Eva Smith kalder staten »en formidabel modstander« og siger, at der er et behov for større ligevægt mellem stat og borger.

»Men det skal man klare ved bedre adgang til fri proces og til bedre honorarer til borgerens advokat. Beløbene er så lave, at mange advokater ikke vil føre fri proces-sager. Og det er et retssikkerhedsproblem, hvis det er svært at få sin sag for domstolene«, siger hun.

Eva Smith mener, at det er svært at se et alternativ til Kammeradvokaten:

»Det gør vel ikke den store forskel, om der er et eller flere kammeradvokatkontorer. Det nuværende system har jo da i hvert fald den fordel, at ét kontor kender de særlige forpligtelser. Og man må da gå ud fra, at temaet for en retssag har været drøftet grundigt i det pågældende ministerium, og at de pågældende myndigheder er overbevist om, at deres eget synspunkt er det rigtige.

Peter Pagh mener, at der er behov for en ændring af den nuværende ordning:

»Staten handler på fællesskabets vegne, og det er et retssikkerhedsmæssigt problem, at der er en skævvridning mellem stat og borger. Det er kun i teorien, at staten via Kammeradvokaten er undergivet et krav om objektivitet. Jeg mener ikke, at Kammeradvokaten er uhæderlig, slet ikke, men han agerer som privat advokat, og det løser vi kun, hvis der indføres selvstændige regler for staten som procespart over for borgeren.

Ole Espersen mener, at Kammeradvokatordningen opleves som en slags »monopol på at have ret«:

»Hvorfor skal ét kontor repræsentere staten i alle sager? Andre kontorer har også eksperter, og ved at sprede sig på flere vil staten være med til at opbygge yderligere ekspertise rundt omkring. En spredning giver en mere hæderlig og gennemsigtig proces.

Den tidligere justitsminister mener, at »følelsen af afmægtighed giver afmægtighed«, og at »borgeren opgiver undervejs, fordi modparten er så overvældende.

Peter Biering får det sidste ord:

»Jeg kan godt forstå, hvis nogen kan føle en vis afmægtighed over for en sag mod staten. Men jeg tror ikke, det knytter sig til Kammeradvokaten. Det knytter sig til at stå over for en dygtig advokat. Og det kan vel ikke være intentionen, at staten ikke skal have dygtige advokater. En sag, der for en borger handler om et kørselsfradrag til nogle få tusinde kroner, kan jo for staten være meget principiel, og, hvis den tabes, danne præcedens af stor økonomisk betydning.

bo.maltesen@pol.dk

Politikere presser regeringen i irakisk tortursag

Politiken 30/9-12

Flere politikere mener, at 11 irakere skal have særbehandling i deres sagsanlæg mod staten, så sagen kan komme i gang.

IRAKFANGER

BO MALTESEN

Regeringen tager fejl, når den siger, at den sag, som 11 irakere har anlagt mod den danske stat med krav om erstatning for tortur, er en almindelig retssag.

Det mener flere politikere, og sagen bliver nu taget op i Folketinget.

Forsvarsminister Nick Hækkerup (S) sagde fredag til Politiken, at sagen er »en

helt almindelig retssag, og at der ikke er noget grundlag for »særbehandling« af irakerne.

Men det er den radikale Zenia Stampe ikke enig i:

»Jeg vil tage sagen op med regeringspartiernes ordførere og med forsvarsministeren, for jeg mener ikke, at dette er en almindelig sag. Tværtimod er der gode argumenter for, at der skal ske særbehandling. Det er jo en sag om mulig tortur, som det er i både Danmarks og de 11 irakeres interesse at få afklaret ved retten.«

Også Pernille Skipper fra Enhedslisten er uenig med forsvarsministeren og vil nu stille spørgsmål til fire ministre for at få afklaret, hvorfor regeringen mener, at irakersagen er helt almindelig:

»For det er ikke en almindelig sag. Den handler om, om Danmark har medvirket til tortur.«

De 11 irakere var blandt de 36 civile irakere, som tidligt om morgenen 25. november 2004 blev anholdt i en stor milit-

tæraktion syd for Basra. Aktionen var planlagt af de danske styrker, der havde ansvar for sikkerheden i området. Irakiske sikkerhedsstyrker mente, at der fire steder i området gemte sig oprørere med våben og sprængstoffer.

I aktionen - Operation Green Desert - deltog cirka 1.000 danske, britiske og irakiske soldater. Det var officielt irakiske soldater, der tog de 36 irakiske landsmænd til fange. Men de 11 irakere, der nu har anlagt sag mod staten, fortæller, at også danske soldater deltog i både anholdelse, transport til en lejr og afhøring af fangerne. De 11 anklager danske soldater for krænkende optræden og medvirken til tortur, fordi de senere blev udleveret til irakerne og tilbragte op til tre måneder i et berygtet torturfængsel, før de uden sigtelser blev løsladt.

En dansk retsmediciner har i forbindelse med sagen undersøgt de 11 og konstateret, at de alle »er blevet udsat for forskellige former for mishandling og tortur.«

Staten må ikke kunne beskyldes for at kaste grus i maskineriet Zenia Stampe

ret.

Men ingen af sagerne er endnu kommet i gang med det centrale, nemlig torturbeskyldningerne mod staten. Statens advokat, Kammeradvokaten, har krævet, at de 11 irakere stiller en økonomisk sikkerhed på 40.000 kroner hver, og irakerne har foreløbig fået afslag på fri proces. Desuden vil Kammeradvokaten have afvist sagerne som forældede.

Peter Biering fra Kammeradvokaten forklarede fredag i Politiken, at han har spurgt i både Forsvarsministeriet, Stats-

Den første af de 11 irakere anlagde sag mod staten for et år siden. Kravet er en erstatning på 50.000 kroner. Københavns Byret anser irakersagerne for principielle, og derfor er de overført til Østre Lands-

ministeriet, Udenrigsministeriet og Justitsministeriet, om spørgsmålet om blandt andet sikkerhedsstillelse og forældelse skulle rejses, og fået at vide, at det skulle de.

De 11 irakeres advokat, Christian Harlang, mener, at Kammeradvokaten på statens vegne bruger »hele kataloget af beskidte tricks« for at besværliggøre og forsinke sagen.

»Kammeradvokaten kunne sagtens undlade at kræve sikkerhedsstillelse og undlade at rejse spørgsmålet om forældelse, hvis det var det, man ville. Men det vil man - med regeringens billigelse - ikke«, siger Christian Harlang.

Og det undrer Zenia Stampe:

»Staten må ikke kunne beskyldes for at kaste grus i maskineriet for at sabotere eller forsinke sagen. Der er jo tale om ganske ulige forhold - den danske stat over for en gruppe irakere. Og hvis det kan bevises, at Danmark har et medansvar for, at irakerne har været udsat for tortur, så skal

vi selvfølgelig yde erstatning.«

Hun mener ikke, det er rimeligt af staten at kræve af »11 fattige irakere, at de hver stiller en sikkerhed på 40.000 kroner, før sagen kan komme videre.«

Også synspunktet om forældelse er urimeligt, mener Zenia Stampe:

»Det er klart, at der går noget tid, før sådanne sager kan rejses. Og det er i alles interesse, at de føres til vejs ende så hurtigt som muligt.«

Pernille Skipper siger, at det er svært at forstå, hvorfor der »i en så speciel sag som denne« stilles krav om sikkerhed og tales om forældelse.

»Det er jo ikke en sag om en byggeplads, men en sag af stor både principiel og menneskelig betydning: Har Danmark medvirket til tortur. Staten har en forpligtelse til at nå ind til benet i den sag og ikke tale om forældelse. Derfor må vi have at vide, hvorfor de fire ministerier har indtaget den modsatte holdning«, siger hun.

bo.maltesen@pol.dk